

Steenbokstraat 10
Postbus 4142
7320 AC Apeldoorn
[T] (055) 527 29 11
[F] (055) 527 27 04
[E] waterschap@veluwe.nl
[I] www.veluwe.nl

Jaarverslag 2009

Datum 27 april 2010
Afdeling Financiële en Economische Zaken

Waterschap Veluwe

Inhoudsopgave

1 Nota van aanbieding	1
1.1 Inleiding	1
1.2 Samenvatting	1
1.3 Kerncijfers en taken	2
1.4 Ontwikkelingen	2
1.5 Visie	3
1.6 Beleid	4
1.7 Bestuur	5
1.8 Organisatie	5
2 Programmaverantwoording	6
2.1 Algemeen	6
2.2 Programma 1: Veiligheid	7
2.3 Programma 2: Waterbeheer	9
2.4 Programma 3: Waterketen	17
2.5 Programma 4: Bestuur en Bedrijfsvoering	23
3 Financiële positie	32
3.1 Ontwikkelingen in het begrotingsjaar	32
3.2 Incidentele baten en lasten	33
3.3 Onttrekkingen aan reserves en voorzieningen	33
3.4 Waterschapsbelastingen	33
3.5 Weerstandsvermogen	35
3.6 Financiering	36
3.7 Verbonden partijen	38
3.8 Bedrijfsvoering	39
3.9 Investerings	41
3.10 EMU-saldo	42
4 Jaarrekening	43
4.1 Balans en toelichting	43

Waterschap Veluwe

4.2 Exploitatierekening naar kostendragers	57
4.3 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten	61
5 Accountantsverklaring	63
6 Bijlagen	65

Waterschap Veluwe

1 Nota van aanbieding

1.1 Inleiding

Op grond van de Waterschapswet legt het college van dijkgraaf en heemraden verantwoording af aan het algemeen bestuur over het gevoerde financiële beheer. Ook legt zij verantwoording af over de geleverde prestaties in relatie tot de eerdere (beleids-)voornemens. Dat gebeurt via dit jaarverslag, dat is voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring.

In 2009 is de nieuwe Waterschapswet in werking getreden. Daaraan gekoppeld zijn nieuwe verslaggevingsvoorschriften vastgesteld via een Algemene Maatregel van Bestuur: het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW). Dit jaarverslag is in overeenstemming met de nieuwe voorschriften opgesteld.

1.2 Samenvatting

1.2.1 Financieel resultaat

De opbrengsten en kosten in 2009 leiden tot een financieel nadeel van € 2,4 miljoen. In de begroting 2009 was al rekening gehouden met een onttrekking aan het eigen vermogen ad € 2,5 miljoen. Ten opzichte van de begroting is in 2009 dus een voordelig resultaat gerealiseerd van bijna € 100.000. Per kostendrager wordt het financieel resultaat als volgt gespecificeerd:

<i>(bedragen in €)</i>	Watersysteem beheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Financieel resultaat	-342.000	-2.031.000	-2.373.000
Begrote mutatie eigen vermogen	-637.000	-1.828.000	-2.465.000
Resultaat ten opzichte van begroting	295.000	-203.000	92.000

Het resultaat ten opzichte van de begroting wordt in hoofdlijnen veroorzaakt door:

- lagere kapitaallasten ad € 1 miljoen vooral door lagere investeringsuitgaven;
- hogere kosten goederen en diensten van derden ad € 0,7 miljoen;
- hogere opbrengst grensoverschrijdend afvalwater ad € 1 miljoen door een afrekening over voorgaande jaren;
- lagere belastingopbrengsten ad € 1,9 miljoen;
- uren van projectleiders worden vanaf 2009 geactiveerd, hetgeen in een opbrengst resulteert van € 1 miljoen.

Waterschap Veluwe

1.2.2 Voorstel bestemming resultaat

De resultaatbestemming is verwerkt in deze jaarrekening conform besluitvorming door het algemeen bestuur. Bij kostendrager zuiveringsbeheer resteert een resultaat van € 824.008, waarover het algemeen bestuur nog geen besluit heeft genomen.

Voorgesteld wordt om dit bedrag ten laste van de bestemmingsreserve tariefseglisatie te brengen.

1.3 Kerncijfers en taken

Waterschap Veluwe is een zelfstandige overheidsorganisatie die verantwoordelijk is voor de waterkwaliteit, de zorg voor de waterkeringen en de waterhuishouding in zijn werkgebied. Het werkgebied wordt aan de oostkant begrensd door de IJssel en aan de westkant door de randmeren. Waterschap Veluwe biedt werk aan ongeveer 250 medewerkers. Het hoofdkantoor staat in Apeldoorn. De belastingen worden opgelegd door belastingkantoor Tricijn te Harderwijk, dat samen met de waterschappen Vallei & Eem en Zuiderzeeland is opgericht.

<i>Algemeen</i>	
Aantal inwoners	circa 415.000
Oppervlakte in hectares	circa 136.000 ha.
Aantal gemeenten	19
<i>Watersysteembeheer</i>	
Aantal hoofdgemalen	9
Aantal onderbemaalingsinstallaties	45
Aantal kilometer A en B watergangen	2.970 kilometer
Aantal kilometer primaire dijken in beheer	82 kilometer
<i>Waterzuivering</i>	
Aantal rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's)	8
Aantal kilometer rioolleidingnet	233 kilometer
Aantal rioolgemalen	50

1.4 Ontwikkelingen

Nederland is het laagste punt van de Rijndelta. Door de grote rivieren stroomt veel water vanuit de rest van Europa. Het klimaat verandert en de zeespiegel stijgt. Door de klimaatverandering zal de kans op wateroverlast en watertekort toenemen. Dat geldt ook voor het gebied van Waterschap Veluwe. Het ophogen van dijken en het sneller wegpompen van water biedt niet langer de enige oplossing. Er is de komende jaren

Waterschap Veluwe

meer ruimte voor water nodig. Dit wordt in Nederland breed onderkend. Om de problematiek gezamenlijk op te pakken hebben rijk, provincies, gemeenten en waterschappen in september 2003 het Nationaal Bestuursakkoord Water ondertekend. In juni 2008 is het bestuursakkoord geactualiseerd. In dit document zijn afspraken gemaakt zodat het watersysteem in 2015 aan de veranderde omstandigheden is aangepast.

Gemeenten zijn er steeds meer van doordrongen dat waterbeheer een complexe zaak is die in de beleidsontwikkeling een belangrijke plaats moet innemen. Waterschap Veluwe stelt zich in deze bestuurlijke en maatschappelijke context proactief op. Met de provincie Gelderland, de Reconstructiecommissie Veluwe, de negentien gemeenten en de belangengroepen binnen ons werkgebied zijn regelmatig contacten over het beleid van het waterschap. Daarnaast wordt met provincie, gemeenten en met andere waterschappen actief gezocht naar mogelijkheden tot samenwerking. Wat dit aangaat is ook de invloed van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) al merkbaar. Deze richtlijn, die gericht is op de verbetering van de (ecologische) kwaliteit van het watersysteem, leidt al tot inniger samenwerking tussen de regionale waterpartners. Bij voorkeur ontwikkelt Waterschap Veluwe nieuw beleid interactief, vrijwel alle plannen worden in overleg met tenminste één externe klankbordgroep opgesteld.

In september 2009 is een waterovereenkomst met de provincie Gelderland gesloten. Hierin is opgenomen welke werken wij met subsidie van Rijk en provincie tot en met 2013 uitvoeren.

1.5 Visie

Waterschap Veluwe richt zich op de samenleving en levert daaraan een toegevoegde waarde. Het waterschap wil een transparante, open en op de samenleving gerichte organisatie zijn. Het motto is 'Samenwerken aan water'. In de visie 'Weloverwogen naar 2015' formuleert Waterschap Veluwe de missie voor de komende jaren als volgt: *'Waterschap Veluwe is er voor waterveiligheid, waterkwaliteit en waterkwantiteit. Daarbij houdt het rekening met economische, ecologische en agrarische belangen. Waterschap Veluwe voert deze taken uit voor en met de burgers, organisaties en bedrijven vanuit een brede taakopvatting en tegen de laagst maatschappelijk aanvaardbare kosten. Door onze opvatting, professionaliteit, betrouwbaarheid en deskundigheid geldt Waterschap Veluwe als de geaccepteerde en gerespecteerde lokale en regionale waterautoriteit. Waterschap Veluwe fungeert als onafhankelijk regionaal 'watergeweten' en levert deskundig advies bij planvorming door de algemene democratie.'*

Waterschap Veluwe

In 'Weloverwogen naar 2015' staan de uitgangspunten voor het handelen van Waterschap Veluwe in de komende jaren. In december 2009 is het Waterbeheerplan Veluwe door het algemeen bestuur vastgesteld. Gelijktijdig hebben Rijk en provincies hun waterplannen vastgesteld.

De zorg voor de waterkwaliteit berust op twee pijlers. De eerste pijler is dat huishoudens en bedrijven geen schadelijk afvalwater lozen op het oppervlaktewater. Om dit te realiseren moeten bedrijven die gezuiverd afvalwater willen lozen, daarvoor een vergunning hebben van Waterschap Veluwe. Waterschap Veluwe controleert of die bedrijven zich aan de voorschriften uit de (Wvo-)vergunning houden. De tweede pijler is het zuiveren van afvalwater op acht zuiveringsinstallaties. Het water dat de installaties verlaat, is zo schoon dat het voldoet aan alle vergunningsvoorschriften en kan zonder grote nadelen worden geloosd op oppervlaktewater. Daarnaast verricht Waterschap Veluwe onderzoek en verbetert watergangen om de kwaliteit van de natte natuur permanent te verbeteren. Om het land tegen overstromingen te behoeden, beheert Waterschap Veluwe de dijken en (zomer-)kaden langs de IJssel en langs de noordwestelijke randmeren.

Voor de waterhuishouding beheert Waterschap Veluwe een stelsel van sloten, beken en sprengen, alsmede het Apeldoorns Kanaal. Met behulp van stuwen en gemalen voert het waterschap overtollig water af. In droge periodes kan Waterschap Veluwe voor een deel van het gebied water inlaten. In het waterbeheer wordt de trits 'vasthouden, bergen en dan pas afvoeren' zo goed mogelijk doorgevoerd om problemen niet af te wentelen.

1.6 Beleid

Het Europees beleid ligt vast in de KRW die een herstel beoogt van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater als een verbetering van de ecologische situatie.

Waterschap Veluwe geeft onder andere invulling aan Europees-, rijks- en provinciaal beleid. Dat rijksbeleid ligt onder meer vast in het Nationaal Waterplan 2009 – 2015. Het provinciaal beleid volgt uit het provinciaal Waterplan 2009 – 2015.

Alle waterschappen, dus ook Waterschap Veluwe, hebben in december 2009 hun Waterbeheerplan 2010-2015 vastgesteld. In het Waterbeheerplan zijn zowel de opgaven vanuit het NBW-actueel als KRW opgenomen en wordt geanticipeerd op de verwachte klimaatverandering.

De Visie 2015 geeft aan hoe Waterschap Veluwe zich wil presenteren en profileren. De Beleidsnota Externe Communicatie 2007 - 2011 is richtinggevend voor het communicatiebeleid naar betrokken bewoners, overheden en organisaties.

Waterschap Veluwe

1.7 Bestuur

Waterschap Veluwe heeft een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur; het college van dijkgraaf en heemraden. In het algemeen bestuur hebben 26 leden plaats:

- 19 zetels voor de categorie Ingezetenen;
- de overige 7 zetels zijn toebedeeld aan de geborgde lijsten, te weten 3 zetels voor de categorieën Overig ongebouwd en Bedrijven en 1 zetel aan de categorie Natuurterreinen.

De dijkgraaf is benoemd door de Kroon. Het bestuur kent twee adviescommissies, te weten Water en Financiële en Bestuurlijke Aangelegenheden (F.B.A.). Het dagelijks bestuur heeft mandaat inzake planvaststelling en kredietverlening. Het bestuur heeft hiermee grote slagkracht.

1.8 Organisatie

De organisatie staat ten dienste van het bestuur. In haar werkwijze ondersteunt zij de missie en visie van het waterschap. Waterschap Veluwe wil een slanke en krachtdadige organisatie zijn, die zakelijk en kostenbewust werkt. Medewerkers van het waterschap zijn deskundig, flexibel, omgevingsbewust en met een goed gevoel voor een correcte, begripvolle omgang met de burger.

In gerichte ontwikkelplannen besteedt het waterschap permanent aandacht aan de verbetering van de organisatie. Daarbij maakt het waterschap gebruik van:

- kwaliteitsmanagement volgens INK;
- administratieve organisatie;
- benchmark zuiveringsbeheer, regulering en waterbeheer;
- begrotingsvergelijking;
- permanente scholing.

Waterschap Veluwe

2 Programmaverantwoording

2.1 Algemeen

De programmaverantwoording bevat de verantwoording over de realisatie van het programmaplan uit de begroting. In het voorstel financiële aspecten van de begroting 2010 is door het algemeen bestuur besloten in 2009 te rapporteren conform vier programma's. In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de netto-kosten en netto-investeringen per programma:

Programma (bedragen x € 1.000,--)	Werkelijk 2009	Begroting 2009	Werkelijk 2008
<i>Netto-kosten</i>			
1. Veiligheid	1.632	2.094	
2. Waterbeheer	16.424	18.228	
3. Waterketen	27.946	27.363	
4. Bestuur en bedrijfsvoering	5.396	5.709	
Totaal netto-kosten	51.398	53.394	52.153
<i>Netto-investeringen</i>			
1. Veiligheid	856	190	
2. Waterbeheer	294	8.706	
3. Waterketen	7.603	14.235	
4. Bestuur en bedrijfsvoering	977	1.532	
Totaal netto-investeringen	9.730	24.663	14.588

De mate waarin de begrote doelstellingen zijn gerealiseerd ten opzichte van de begroting wordt in onderstaande tabel weergegeven:

Programma	Realisatie
1. Veiligheid	
2. Waterbeheer	
▪ GGOR	
▪ Verminderen wateroverlast en water voor droge tijden	
▪ Goede kwaliteit oppervlaktewater en waterbodem	
▪ Herstel en behoud bijzondere natuur	
▪ Stedelijk water: goede afstemming watersysteem en waterketen	
▪ Goede onderhoudssituatie watersystemen	
▪ Brede Kijk	
▪ Meten is weten	
▪ Beekherstel	

Waterschap Veluwe

3. Waterketen	
▪ Waterketen integraal benaderen	
▪ Getransporteerd afvalwater	
▪ Gezuiverd afvalwater	
▪ Slibverwerking	
▪ Bedrijfsvoering waterzuivering	
▪ Goede onderhoudssituatie waterzuivering	
4. Bestuur en bedrijfsvoering	

Legenda

	Norm behaald > 10%		Norm behaald met marge + / - 10%		Norm niet behaald > 10%
---	--------------------	---	----------------------------------	---	-------------------------

2.2 Programma 1: Veiligheid

2.2.1 Inhoud

De dijken langs de IJssel en het Veluwerandmeer beschermen tegen hoogwater en houden onze polders droog. Zonder deze dijken zou een derde van ons beheersgebied onder water lopen. Waterschap Veluwe zorgt dat de dijken op orde zijn, dat de dijken voldoende sterk zijn en het onderhoud en het beheer hierop zijn afgestemd. Door handhaving en toezicht zorgt Waterschap Veluwe ervoor dat er in en om de dijken geen activiteiten plaatsvinden die de stabiliteit van de dijken in gevaar brengen. De komende jaren zal de uitvoering van de Planologische KernBeslissing (PKB) 'Ruimte voor de Rivier' een belangrijk onderwerp zijn.

2.2.2 Beoogde effecten

Langs de IJssel zal de rivier meer ruimte krijgen door uitvoering van de 'Ruimte voor de Rivier' maatregelen, zodat toch de gewenste veiligheid geboden kan worden bij een veranderd klimaat. Naast inrichtingsmaatregelen zal de gerealiseerde veiligheid behouden blijven door adequaat onderhoud en vergunningverlening.

2.2.3 Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
Op orde hebben van de primaire waterkering	84 km waterkering gevlogen getoetst conform eisen 3 ^e toetsing	Toetsing in afrondende fase	
Op orde hebben van de regionale waterkering	0,5 km	0,9 km Legger gereed, toetsing gaande	+ 0,4 km

Waterschap Veluwe

Dijkteruglegging Cortenoever en Voorsterklei		Snip 2a is goedgekeurd door Staatssecretaris	-
Bijdrage aan uiterwaard-vergraving Deventer	Inhoudelijke bijdrage is geleverd	Conform	-
Bijdrage aan 'Groene Rivier' Veessen-Wapenveld	Inhoudelijke bijdrage is geleverd	Conform	-

De toetsing van de Randmeerdijk (12 km) is gedeeltelijk naar 2010 doorgeschoven. Voor de Randmeerdijk (primaire waterkering categorie c) was uitgegaan van een toetsing op hoogte in navolging van de eerste toetsronde van primaire waterkeringen categorie a (Ijsseldijk). De coördinerende provincie Overijssel schrijft echter een volledige toetsing van de Randmeerdijk voor. Omdat nauwelijks sondering- en boorgegevens van de Randmeerdijk voorhanden zijn, is extra grondonderzoek noodzakelijk geweest. De conceptrapportage is in maart bij de provincie aangeleverd en in september wordt de definitieve versie aangeleverd. De tussenperiode wordt gebruikt om de toetsing en bijbehorend rapport te complementeren.

Voor de regionale kering langs het Apeldoorns Kanaal is de legger opgesteld en heeft de legger ter inzage gelegen. Hierop zijn geen zienswijzen ingediend. Vervolgens heeft het algemeen bestuur deze legger in november vastgesteld.

Naast de niet-permanente begrazing door een kudde schapen op de Ijsseldijk (tweede jaar) zijn dit jaar ook de beekwallen bij de spreng van de Heidebeek in Heerde door schapen begraaasd. Dit als alternatieve onderhoudswijze voor de ontwikkeling van een heidevegetatie. De reacties uit het gebied zijn positief. De effecten van begrazing worden geëvalueerd na een periode van vijf jaar. De begrazing wordt het gehele jaar afgestemd op de vegetatieontwikkeling. Het maai/hooibeheer van de overige dijkvakken is afgestemd op de Gedragscode voor Flora- en Fauna en conform planning uitgevoerd.

In 2009 zijn 31 keurontheffingen verleend met betrekking tot de waterkering. In het bijzonder de activiteiten nabij Hattem (Hanzelijn, gastransportleiding, jachthaven) vragen extra aandacht. Hierdoor zijn meer keurontheffingen verleend met betrekking tot werken in de waterkering dan in het verleden gebruikelijk was. De inspectie van de dijk door middel van de schouw heeft plaatsgevonden in het laatste kwartaal van 2009. Bij vier illegale situaties is gebruik gemaakt van handhavingsinstrumenten die erop gericht zijn deze situaties op te heffen.

Waterschap Veluwe

Het "invliegen" van de waterkering en het verwerken van de gegevens in IRIS is afgerond. De gegevens zijn in de laatste helft van 2009 gecontroleerd en vrijgegeven.

2.2.4 Investeringsuitgaven en netto-kosten

De werkelijke netto-investeringen bedragen € 856.000 ten opzichte van een begroot bedrag van € 190.000. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door investeringen ten behoeve van de legger. In verband met het gewijzigde afschrijvingsbeleid zijn deze uitgaven geactiveerd, terwijl de uitgaven in de begroting ten laste van de exploitatie zijn gebracht.

De werkelijke netto-kosten voor dit programma bedragen € 1,6 miljoen; de begrote netto-kosten bedragen € 2,1 miljoen. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten externe deskundigen (€ 330.000). Als gevolg van het nieuwe afschrijvingsbeleid worden de bijdragen van projectleiders geactiveerd en dus ook het extern ingehuurd personeel.

2.3 Programma 2: Waterbeheer

2.3.1 Inhoud

De inrichting en het beheer van ons oppervlaktewatersysteem is dusdanig dat de aangewezen gebiedsfuncties optimaal gefaciliteerd worden. Dit betekent dat er zo min mogelijk situaties met wateroverlast of watertekort optreden. Ook zorgt Waterschap Veluwe voor een goede waterkwaliteit passend bij de functie van de watergang. HEN-wateren (Hoogste Ecologische Niveau) hebben een hogere ecologische en fysisch-chemische kwaliteit dan andere wateren.

Het jaar 2009 heeft in het teken gestaan van de totstandkoming van de waterovereenkomst met provincie Gelderland. Het was lange tijd onduidelijk of deze cofinancieringsovereenkomst gesloten zou worden. Door deze onzekerheid zijn projecten op veel fronten niet of nauwelijks tot uitvoering gekomen dan wel aanzienlijk vertraagd. De waterovereenkomst is in de tweede helft van 2009 gesloten en in de vergadering van 11 november 2009 heeft Provinciale Staten het besluit genomen om een aanvulling te geven. De komende jaren zal de uitvoering van deze subsidieprojecten centraal staan.

2.3.2 Beoogde effecten

Het bij de gebiedsfunctie behorende gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) wordt vastgesteld, waarna via inrichtings- en beheersmaatregelen het GGOR gerealiseerd wordt. Waterschap Veluwe hanteert bij de inrichting van haar watergangen het concept van 'het robuuste watersysteem'. Dit is een inrichtingsmodel welke geschikt is voor meerdere doelen: wateroverlast en -tekort, waterkwaliteit en natuur en

Waterschap Veluwe

klimaatsverandering. Vanuit deze bril zullen de maatregelen ontworpen worden. Verdere doelrealisatie en doelbeheer zal plaatsvinden door duurzaam onderhoud.

2.3.3 Investeringsuitgaven en netto-kosten

De netto-investeringen bedragen in 2009 € 294.000; de begrote netto-investeringen bedragen € 8,7 miljoen. Hierin is de overname van gemaal Veluwe van de Waterlandstichting ten bedrage van € 8,8 miljoen niet meegenomen. Doordat de waterovereenkomst met de provincie later is afgesloten, zijn veel projecten niet of nauwelijks tot uitvoering gekomen dan wel aanzienlijk vertraagd. Tegelijkertijd zijn veel subsidiedeclaraties ingediend in 2009, waardoor de netto-investeringen lager uitkomen.

De werkelijke netto-kosten voor het programma Waterbeheer bedragen € 16,4 miljoen, de begrote netto-kosten bedragen € 18,2 miljoen. Het voordelige verschil van € 1,8 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- lagere rentelasten ad € 431.000 vooral als gevolg van lagere investeringsuitgaven;
- lagere personeelslasten omdat minder uren zijn besteed (€ 512.000);
- lagere kosten ondersteunende diensten (€ 411.000);
- hogere diverse opbrengsten ad € 137.000 door vrijval van de voorziening van de Waterlandstichting van gemaal Veluwe (€ 90.000) en verkoop van diverse machines.

2.3.4 Plannen van derden

Doelstellingen

Plannen van derden omvat het leveren van inbreng bij het opstellen van strategische plannen van derden die invloed hebben op het waterhuishoudkundige beleid ten aanzien van zowel de waterkwantiteits- als de waterkwaliteitstaak van het waterschap. De provincie is verantwoordelijk voor het opstellen van de beheersplannen Natura 2000. Hieraan worden bijdragen geleverd door medewerkers van het waterschap. Er zijn bij het waterschap vele plannen ingediend waarop de Watertoets is toegepast.

2.3.5 Gewenst grond- en oppervlaktewater regime (GGOR)

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
GGOR hoofdfunctie verweven	425 ha	425 ha	-
GGOR hoofdfunctie natuur	2.500 ha	2.500 ha	-

Conform planning is 12 juni 2009 de opgestelde GGOR met de hydrologische herstelplannen voor de TOP-lijstgebieden voorgelegd aan het college van dijkgraaf en heemraden. Oorspronkelijk zou de inspraak starten en vaststelling van zowel GGOR

Waterschap Veluwe

als herstelplan in het najaar plaatsvinden. Echter door financiële onduidelijkheid vanuit de provincie op het gebied van subsidieverstrekking van herstelplannen is de planning aangepast. De inspraak zal plaatsvinden nadat een subsidieovereenkomst met de provincie is gesloten. Dit leidt naar verwachting tot vaststelling GGOR in 2010.

Het onderhoud van de A-wateren, afgestemd op de aanwezige flora en fauna, is uitgevoerd. Het peilbeheer is zonder problemen verlopen.

In 2009 zijn 19 vergunningen of ontheffingen verleend waarbij een relatie met GGOR bestaat. Daarnaast is een plan van aanpak "herijking wettelijke taken, afdeling Regulering" vastgesteld. Hierin is onder andere aandacht besteed aan de grondwatertaak in het kader van de Waterwet. De Waterwet is vanaf 22 december 2009 van kracht en de nieuwe taken zijn inmiddels geïmplementeerd in de processen. De landelijk te ontwikkelen ICT-systemen die de basis zijn voor de beoogde "workflow" zijn nog niet gerealiseerd. Daarom wordt voorlopig zoveel mogelijk aangesloten op bestaande werkwijzen en systemen.

2.3.6 Verminderen wateroverlast en water voor droge tijden

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
Waterbergingsgebieden	3 ha	0 ha	- 3 ha
Aanpakken stroomgebied dat niet voldoet aan de norm	20 ha	20 ha	-

De plannen voor het oplossen van de knelpunten in de Zuidelijke IJsselvallei in het kader van aanpak Ecologische Verbinding Zones (EVZ) en waterlichamen lagen klaar, maar zijn nog niet tot uitvoering gebracht als gevolg van het feit dat de waterovereenkomst lang op zich heeft laten wachten. De uitvoering van de Eekterbeek (1 hectare) is eveneens vertraagd en de afronding zal in de loop van 2010 plaatsvinden. Ditzelfde geldt voor het project Stroombreed waarvan de uitvoering grotendeels in 2010 zal plaatsvinden.

In 2009 zijn 143 vergunningen en ontheffingen verleend waarbij de voorschriften gericht zijn op het verminderen van wateroverlast en/of het vasthouden van water. De vergunningen en ontheffingen zijn steekproefsgewijs gecontroleerd. Daarnaast heeft een tiental meldingen van derden aanleiding gegeven tot het controleren van de lozingen en/of onttrekkingen.

Waterschap Veluwe

2.3.7 Goede kwaliteit oppervlaktewater en waterbodem

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
Saneren waterbodems (uitvoering)	1,0 km	1,0 km	-
	5.000 m ³	5.950 m ³	+ 950 m ³
Baggeren - landelijk (uitvoering)	38,5 km	38,5 km	-
	29.000 m ³	23.100 m ³	- 5.900 m ³
Baggeren - stedelijk (uitvoering)	6,7 km	6,5 km	- 0,2 km
	12.800 m ³	2.400 m ³	- 10.400 m ³

Uit de voorbereidingen van baggerprojecten in het landelijk gebied bleek het aantal kilometers te baggeren watergangen minder dan verwacht. Na realisatie is de geplande lengte aan watergangen (38,5 km) op orde. Doordat er minder kilometers gebaggerd zijn, is de hoeveelheid verwerkte kubieke meters bagger ook lager.

In het stedelijk gebied van ondermeer Oldebroek is de baggerdoelstelling gehaald qua kilometers. Bij de voorbereiding van de projecten bleek de te verwerken gemiddelde hoeveelheid bagger minder dan eerdere inschattingen. Daarnaast is een deel van de te verwerken hoeveelheid bagger binnen dit project (circa 2.900 m³) doorgeschoven naar 2010 als gevolg van een gewijzigde manier van verwerken (hergebruik bagger).

In 2009 zijn 116 lozingssituaties gereguleerd door middel van vergunningen en/of meldingen. Ten behoeve van verwerking in oppervlaktewater zijn 22 partijen grond of baggerspecie gemeld en gecontroleerd. In dezelfde periode zijn 55 adviesaanvragen behandeld met betrekking tot de afvalwaterparagraaf van vergunningen die door gemeenten en provincie worden afgegeven. De controles zijn uitgevoerd conform het bestuurlijk goedgekeurde handavingsuitvoeringsplan 2009.

2.3.8 Herstel en behoud bijzondere natuur

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
KRW-waterlichaam oevers	0,6 km	1,6 km	+ 1,0 km
KRW-waterlichaam stapstenen	2,0 ha	0 ha	- 2,0 ha
HEN-wateren (zit ook in beekherstel)	13,0 km	3,1 km	- 9,9 km
SED-wateren (zit ook in beekherstel)	-	0,4 km	+ 0,4 km
Vispassages	14 stuks	2 stuks	- 12 stuks

Waterschap Veluwe

De KRW-doelstelling voor de inrichting van stapstenen is niet gehaald: door langdurende onduidelijkheid over de subsidie van het project Stroombreed is de voltooiing van dit project doorgeschoven naar 2010. De geplande HEN-doelstelling wordt eveneens niet gehaald, omdat landgoedeigenaren (o.a. Veldbeek) geen medewerking verlenen. Daarnaast hebben diverse projecten zoals Vaassense beken, Egelbeek en Eerbeekse beek aanzienlijke vertraging opgelopen als gevolg van het feit dat de waterovereenkomst lang op zich heeft laten wachten.

Hierdoor is ook de renovatie van stuwen en vispassages in de Doornspijkerbeken en Puttenerbeek (6 vispassages) vertraagd. Bovendien is extra vertraging opgetreden door een gewijzigde inspraakprocedure. Nieuw inzicht heeft geleid tot het verplaatsen van enkele stuwen en het samenvoegen van twee stuwen tot één nieuwe stuw. Dit was niet voorzien in de desbetreffende BOP's; daarom is een nieuwe inspraakronde nodig.

In 2009 zijn 9 vergunningen en ontheffingen verleend die bij kunnen dragen aan het herstel en behoud van bijzondere natuur. De vergunningen en ontheffingen zijn steekproefsgewijs gecontroleerd.

2.3.9 Stedelijk water: goede afstemming watersysteem en waterketen

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Verschil
Bekenplan Apeldoorn	4 km	0 km	- 4 km
Aantal waterplannen	3	3	-
Berekening stedelijke wateropgaven	2 gemeenten	1 (Nunspeet)	- 1

Doordat de waterovereenkomst lang op zich heeft laten wachten, is de Orderbeek (1 km) niet afgerond in 2009. Veel stedelijke beekprojecten worden door de gemeente Apeldoorn getrokken en zijn gekoppeld aan ruimtelijke ontwikkelingen, waarop het waterschap geen invloed kan uitoefenen. Hierdoor stagneert eveneens het restant van de doelstelling.

In het stedelijk gebied zijn 31 ontheffingen verleend in het kader van de Keur. Voor de afgegeven Wvo-vergunningen en meldingen wordt verwezen naar paragraaf 2.3.7.

Daarnaast is een plan van aanpak "herijking wettelijke taken, afdeling Regulering" vastgesteld. Hierin is onder andere aandacht besteed aan invulling van de veranderende taken in het kader van de Waterwet en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Bij het van kracht worden van de Waterwet is de bevoegdheid ten aanzien van indirecte lozingen overgegaan naar het Wet milieubeheer bevoegd

Waterschap Veluwe

gezag. Met de gemeenten en provincie zijn werkafspraken gemaakt, die deels zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

2.3.10 Goede onderhoudssituatie watersystemen

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
Duurzame inrichting (qua inrichting zo efficiënt mogelijk, niet schadelijk)	30 km	8,2 km	- 21,8 km
Optimaliseren onderhoudssituatie (qua infra-structuur, schouwroutes, zo min mogelijk schade)	16 km	6,9 km	- 9,1 km
Kunstwerken/stuwen	19 stuks	9 stuks	- 10 stuks

De doelstelling van duurzame inrichting is niet gehaald. De pilot ten behoeve van het uitvoeren van concrete maatregelen in Twello is gemonitord en in het najaar geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie is vastgesteld of de berekening van de modelstudie klopt. Vervolgens zijn concrete maatregelen in andere gebieden voorbereid, die naar verwachting in 2010 zullen worden uitgevoerd.

Het optimaliseren van de onderhoudssituatie wordt standaard bij elk project uit één van de andere thema's meegenomen (vooral in het kader van beekherstel).

De renovatie van stuwen en vispassages in de Doornspijkerbeken en Puttenerbeek (12 stuwen) is vertraagd door de late afsluiting van de waterovereenkomst. Daarnaast is extra vertraging opgetreden als gevolg van een gewijzigde inspraakprocedure die doorlopen moet worden (zie paragraaf 2.3.8).

Door de provincie Gelderland is het innovatieproject Waterkrachtcentrale Hezenbergerstuw opgenomen in het recessieprogramma, waardoor het project nagenoeg volledig met middelen van derden wordt gefinancierd. Momenteel wordt gewerkt aan een design- en constructcontract voor de realisatie van de waterkrachtcentrale.

In 2009 is de afdeling Onderhoud na een intensief proces officieel VCA gecertificeerd op het hoogste niveau. De onderhoudswerkzaamheden van het waterschap voldoen aan de nieuwste eisen op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu. In december werd een geslaagde audit afgesloten. Om de onderhoudswerkzaamheden beter te kunnen plannen, calculeren en evalueren is het onderhoudsbeheersysteem Gisratio in 2009 aangeschaft. Gisratio is een Gis-georiënteerd onderhoudbeheersysteem, waarin de onderhoudswerkzaamheden van de afdeling Onderhoud worden opgenomen. Deze

Waterschap Veluwe

werkzaamheden zijn in het systeem verbonden aan de locatie waar de uitvoering plaatsvindt. De uitvoering van de werkzaamheden wordt met behulp van GPS toepassingen geregistreerd. Zo wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een digitaal en transparant beheer van de werkzaamheden binnen de afdeling Onderhoud. In 2008 was al gestart met een pilot. Om ervaring op te doen is het systeem gevuld met de bestaande maaiplanning en zijn drie machines uitgerust met GPS-apparatuur. De maaiplanning is digitaal aangeboden op deze machines en het uitgevoerde werk wordt digitaal geregistreerd. Waterschap Veluwe is een van de voorlopers op dit gebied. De verwachting is dat steeds meer waterschappen een dergelijk systeem gaan gebruiken.

Er is een checklist 'werken volgens de gedragscode' opgesteld die organisatiebreed kan worden gebruikt. De checklist wordt ingevuld bij werkzaamheden in kwetsbare perioden van planten en dieren.

In 2009 zijn acht maaibestekken op de markt gezet en gegund aan zeven verschillende aannemers en loonbedrijven. Voor aanvang van de maaierwerkzaamheden zijn de bedrijven geïnstrueerd op het werken volgens de Gedragscode Flora- en Faunawet en VCA-voorschriften. Het werken met de nieuwe aannemers is naar tevredenheid verlopen.

In 2009 zijn 128 vergunningen of ontheffingen verleend, waarbij expliciet voorschriften zijn opgenomen om doelmatig en efficiënt onderhoud te waarborgen. De vergunningen en ontheffingen zijn steekproefsgewijs gecontroleerd. Daarnaast hebben enkele tientallen meldingen aanleiding gegeven tot het controleren van de voorschriften met betrekking tot de onderhoudssituatie. Begin november is de schouw uitgevoerd. Afgelopen jaren laten een duidelijke trend zien: het aantal percelen dat grenst aan B-wateren en die niet "geschoond" zijn neemt jaarlijks af met 25 tot 30%. In 2009 zijn 364 eigenaren van 379 percelen aangeschreven. Dit is een verlaging van ruim 10% ten opzichte van 2008. Uiteindelijk zijn 9 percelen ook na de aanschrijving niet geschoond en kwamen in aanmerking voor de uitvoering van bestuursdwang.

2.3.11 Brede kijk

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
EVZ-model Winde + Kamsalamander Oever	1,2 km	1,0 km	- 0,2 km
EVZ-model Winde + Kamsalamander Stapsteen	3,0 ha	1,0 ha	- 2,0 ha
Cultuurhistorie, inventarisatie			
Herstel sluizen	1	0	- 1

Waterschap Veluwe

Vanaf 2010 worden geen doelstellingen voor EVZ's opgenomen als gevolg van de stagnerende subsidietoezeggingen. Uitzondering hierop vormen de doelstellingen die onderdeel uitmaken van de al afgesloten waterovereenkomst tussen provincie en waterschap. In 2009 is met het project De Fliert een bijdrage geleverd aan de EVZ-doelstelling.

De archeologische waarden zijn in beeld gebracht binnen de clusters met TOP-lijstgebieden en langs wateren waarvoor in 2009 projecten zijn uitgevoerd. De inventarisatie van alle objecten, beken en landschappen is gereed en voor commentaar toegezonden aan alle externe betrokken organisaties. Het eindrapport wordt in het eerst kwartaal van 2010 afgerond.

De uitvoering van de renovatie van de Koudhoornse sluis in het Apeldoorns Kanaal is uitgesteld tot 2010 vanwege lange onduidelijkheid rondom een provinciale bijdrage. In de vergadering van 11 november 2009 van Provinciale Staten is besloten de renovatie van deze sluis te subsidiëren waardoor de uitvoering kan worden gestart. De voorbereidingen hiertoe zijn ondertussen in volle gang.

2.3.12 Meten is weten

Doelstellingen

Het doorontwikkelen van het oppervlaktewatermodel ter onderbouwing van de beoogde maatregelen is conform planning verlopen. Voor een plan definitief wordt gemaakt, wordt een uitgebreide modelstudie uitgevoerd die nut en noodzaak van de voorgestelde maatregelen moet aantonen.

De 20 peilbeheerinstallaties die zijn uitgerust met het procesautomatiseringssysteem Webscada zijn verder geoptimaliseerd. De peilinformatie van deze locaties is via internet (www.veluwe.nl) ontsloten.

De implementatie van IRIS is in de eerste helft van 2009 met succes afgerond. Met de komst van IRIS worden verschillende landelijke systemen geïntegreerd tot één systeem. Dit betekent dat er één landelijke basis ontstaat waarin basisinformatie (kadaster, topografie etc.), watersysteem- en keteninformatie (legger, beheerregister, waterkwaliteit, kwantiteit, overeenkomsten eigendommen, vergunning etc.) wordt opgeslagen en ontsloten. IRIS vormt de basis die door het Waterschapshuis uitgebreid wordt met meer functionaliteiten.

De Waterwet is ingegaan per 22 december 2009, waardoor de leggerplicht is uitgebreid. In de komende jaren zal de legger geactualiseerd en uitgebreid worden. Hierbij wordt aangesloten bij de modellegger van de Unie van Waterschappen die in

Waterschap Veluwe

het laatste kwartaal van 2009 is vastgesteld. Om de efficiëntie en de kwaliteit van het gegevensbeheer te verbeteren is in 2009 Mobiel Watis geïmplementeerd. Hierdoor kunnen landmeetgegevens rechtstreeks in IRIS ingelezen worden. Als gevolg van ziekte zijn minder watergangen ingemeten dan oorspronkelijk gepland.

2.3.13 Beekherstel

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
Beekherstel (voorbereiding)	15,7 km	15,5 km	- 0,2 km
Beekherstel (uitvoering)	8,7 km	6,8 km	- 1,9 km

Ondanks dat de waterovereenkomst lang op zich heeft laten wachten, is de doelstelling voor beekherstel grotendeels behaald. De voorbereidingen zijn in 2009 gestaag doorgestaan. Ten aanzien van de uitvoering is de doelstelling voor ongeveer driekwart gehaald. Dit resultaat is mede bereikt door een gedeeltelijke doorloop van projecten vanuit 2008. De geplande projecten voor 2009 hebben door de subsidieperikelen vertraging opgelopen en zullen in 2010 tot uitvoering komen.

Over het algemeen worden werkzaamheden rondom beekherstel door het waterschap zelf uitgevoerd en is geen ontheffing nodig in het kader van de Keur. In één situatie is ontheffing verleend voor werkzaamheden van derden die bijdragen aan het beekherstel.

2.4 Programma 3: Waterketen

2.4.1 Inhoud

Waterschap Veluwe vindt samenwerking binnen de afvalwaterketen met de gemeenten binnen haar beheergebied een belangrijke speerpunt. Dit krijgt voornamelijk vorm door het gezamenlijk uitvoeren van optimalisatiestudies aan de afvalwaterketen (OAS).

Het waterschap is verantwoordelijk voor het transport van het afvalwater vanaf het overnamepunt naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi). Daarvoor moet het waterschap zorg dragen voor een goed beheerde infrastructuur. Een belangrijke voorwaarde is dat het transport geen hinder voor de omgeving mag opleveren (vooral geur). Het transport van stedelijk afvalwater geschiedt door middel van rioolgemalen en transportleidingen. Tussen gemeenten en waterschap zijn afspraken gemaakt over de hoeveelheid afvalwater (m³/uur) die het waterschap moet afnemen op het overnamepunt. Deze afnameverplichting draagt bij tot een goed functioneren van de gehele afvalwaterketen.

Waterschap Veluwe

Het afvalwater wordt vervolgens zodanig in de rwzi's gezuiverd, dat wordt voldaan aan de kwaliteitseisen zoals die zijn vastgelegd in de Wvo-vergunning en het Lozingenbesluit Stedelijk Afvalwater. Bij extreme weeromstandigheden kan het voorkomen dat er overschrijdingen van de Wvo-vergunning plaatsvinden. Het is het beleid van het waterschap om de rwzi's niet voor extreme weersomstandigheden te dimensioneren, gezien de grote investeringen waarmee dit gepaard gaat.

Bij het zuiveringsproces ontstaat het restproduct slib. Voordat transport plaatsvindt naar de eindverwerker wordt het slib ontwaterd in de slibontwateringsinstallatie. Het ontwaterde slib wordt op een verantwoorde wijze verwerkt en afgezet.

2.4.2 Beoogde effecten

- klimaatneutrale bedrijfsvoering door toepassing van onder andere eigen energieopwekking op rwzi's;
- een transportsysteem voor afvalwater naar de zuiveringseenheden, dat voldoet aan de afnameverplichting die is overeengekomen met gemeenten;
- het afleveren van effluent dat voldoet aan de geldende vergunningsvoorwaarden;
- het transporteren en zuiveren van afvalwater van minstens de vereiste effluentkwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten;
- voor de slibverwerking dient de slibbehandeling en slibafvoer volgens geldende richtlijnen zo efficiënt mogelijk plaats te vinden.

2.4.3 Investeringsuitgaven en nettokosten

De begrote netto-investeringen bedragen € 14,2 miljoen; de werkelijke netto-investeringen bedragen € 7,6 miljoen. Het verschil wordt vooral veroorzaakt doordat de uitvoering van het Nereda project op de rwzi Epe is verschoven naar 2010.

De werkelijke netto-kosten bedragen € 27,9 miljoen, de begrote netto-kosten bedragen € 27,4 miljoen. Het verschil van € 0,5 miljoen wordt vooral veroorzaakt door een hogere opbrengst grensoverschrijdend afvalwater over voorgaande jaren en hogere kosten als gevolg van het compromis met de belastingdienst inzake de Waterlandstichting.

2.4.4 Waterketen integraal benaderen

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
Realisatie OAS	3	1	- 2

In 2009 is de OAS Voorst (rwzi Terwolde) afgerond. Op basis van de voorbereidende werkzaamheden is besloten om voor de rwzi Heerde geen OAS uit te voeren. Er valt

Waterschap Veluwe

namelijk geen winst te behalen omdat zowel gemeente als waterschap al voldoen aan de basisinspanning. Het opstarten van de OAS Elburg is vertraagd doordat GRP-resultaten vanuit de gemeente later beschikbaar kwamen. Deze OAS zal medio 2010 worden afgerond.

2.4.5 Getransporteerd afvalwater

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
Realiseren van schriftelijk vastlegde afspraken met gemeenten over de afnameverplichtingen	80%	75%	- 5%
Voldoen aan afnameverplichting van afvalwater	98%	99%	+ 1%

Naar verwachting zullen in het voorjaar van 2010 afspraken worden gemaakt met de gemeenten Elburg en Nunspeet over afnameverplichtingen. Het realiseren van schriftelijke afspraken zal in 2010 anders worden vormgegeven. In samenwerking met een extern adviesbureau zal de mogelijkheid worden onderzocht tot nadere samenwerking met acht gemeenten op de Noord-Veluwe.

Het voldoen aan de afnameverplichtingen van het afvalwater betreft de verhouding van de capaciteit van de rioolgemalen ten opzichte van de afnameverplichting van deze rioolgemalen. De rioolgemalen die worden gerenoveerd of waarvan de afnameverplichting onbekend is, worden niet meegenomen in de berekening. In 2009 is het rioolgemaal Uddel volledig gerenoveerd en is de renovatie van de rioolgemalen Emst en Welsum grotendeels afgerond. De renovatie van het rioolgemaal Wenum/Wiesel is eind 2009 gestart en zal volgens verwachting in het voorjaar van 2010 worden opgeleverd. De renovatiewerkzaamheden aan de transportleiding Elspeet-Nunspeet zijn eind 2009 afgerond. In verband met het verbreden van de rondweg Harderwijk is in 2009 de persleiding van Harderwijk op twee plaatsen verlegd.

2.4.6 Gezuiverd afvalwater

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
Voorkomen overschrijdingen van de lozingseisen in het kader van de Wvo-vergunning	70x	87x	- 17x
Nalevingsgedrag lozingseisen beheersgebied voldoet aan doelstelling (% monsters dat voldoet aan de lozingseisen t.o.v. totaal aantal monsters)	95%	98%	+ 3%
Effluentkwaliteit voldoet aan de wettelijke eis voor gebiedsverwijderingsrendement stikstof	76%	81%	+ 5%

Waterschap Veluwe

	Planning	Realisatie	Vershil
Effluentkwaliteit voldoet aan de wettelijke eis voor het gebiedsverwijderingsrendement fosfor	80%	79%	- 1%
Voldoen aan CZV-verwijdering effluent	90%	92%	+ 2%
Voldoen aan zuiveringsprestatie beheersgebied	82%	84%	+ 2%

Het aantal overschrijdingen van de lozingseisen is hoger dan verwacht door illegale lozingen die van invloed waren op rwzi Heerde en storingen in de processturing. Door de illegale lozingen kan rwzi Heerde regelmatig niet voldoen aan de effluenteisen. Daarnaast hebben de volgende zaken een rol gespeeld: de kritische hydraulische capaciteit van rwzi Terwolde en zwevende stof uitspoelingen op de rwzi Apeldoorn.

De wettelijke eis van 75% voor verwijdering van stikstof en fosfor is ruim gehaald.

In 2009 is een discrepantieonderzoek uitgevoerd. Op basis van kennis opgedaan in de eerste fase van het onderzoek is het onderzoek in 2009 vooral gericht op bedrijven in een bepaalde gemeente en de bemonsteringsvoorziening op rwzi Harderwijk. In de rioleringsstreng zijn metingen verricht ter hoogte van een paar verdachte bedrijven om een patroon te ontdekken van mogelijke incidentele clandestiene lozingen. Verdere actie zal in samenwerking met de afdeling Regulering, betreffende gemeente, Tricijn en eventueel het Openbaar Ministerie worden ondernomen en in 2010 wordt het onderzoek afgerond. De influentmetingen op rwzi Harderwijk zijn uitgebreid onderzocht en daarbij is geconcludeerd dat deze goed verlopen.

In 2009 zijn diverse projecten uitgevoerd of gestart om te kunnen blijven voldoen aan de doelstellingen:

- De huidige installatie van rwzi Epe is niet meer in staat te voldoen aan de eisen uit de Wvo-vergunning. Er is besloten een nieuwe zuivering te realiseren op basis van de innovatieve en energie-efficiënte Nereda technologie. De contractvorming van dit project heeft in 2009 meer tijd gekost dan was voorzien. In april 2010 starten de werkzaamheden voor de nieuwbouw en in 2011 wordt de nieuwe installatie in bedrijf genomen.
- Renovatie rwzi Apeldoorn (fase 4). Belangrijkste doel is om de installaties die de afgelopen jaren gerealiseerd zijn gezamenlijk optimaal te laten functioneren. Hiervoor moeten ondermeer aanpassingen worden gedaan in de infrastructuur. In 2009 is de planvorming opgesteld voor renovatiewerkzaamheden van de communale vergister inclusief bijbehorende installaties. Er zijn verhardingen aangebracht op de rwzi en renovatiewerkzaamheden uitgevoerd aan de looppranden van de voorbezinktanks. Tevens is er een inventarisatie gemaakt van nog

Waterschap Veluwe

resterende werkzaamheden, waarvoor in de begroting van 2010 een post is opgenomen en in dat jaar zullen worden uitgevoerd.

- Rwzi Apeldoorn deelstroombehandeling (Demon). De Demon installatie verwijdert op een energie-efficiënte wijze stikstof uit het centraat van de slibontwateringsinstallatie. Eind 2009 is de installatie technisch opgeleverd en in bedrijf gesteld. De Demon installatie is de eerste en grootste in zijn soort in Nederland. In 2010 zal de bedrijfsvoering van deze installatie worden geoptimaliseerd.
- In 2009 is besloten nut en noodzaak van de geplande uitbreiding van de beluchtingcapaciteit van rwzi Harderwijk te heroverwegen. Naast de uitbreiding van de beluchtingcapaciteit zal ook de energie efficiëntie worden beoordeeld in het kader van duurzaamheid. Vooralsnog is het project doorgeschoven naar 2010.
- Om de fosforemissie naar het Veluwerandmeer terug te dringen is in 2009 op rwzi Harderwijk een nabehandelingsinstallatie in gebruik genomen. Deze installatie is gerealiseerd in het kader van de samenwerking Integrale Inrichting Veluwe Randmeren (IIVR), waarin Rijkswaterstaat, gemeenten, waterschappen en belangenverenigingen zijn vertegenwoordigd. De nabehandelingsinstallatie is uitgevoerd als een innovatief en energie-efficiënt automatic backwash filter (ABWF). De installatie is conform planning gerealiseerd. Vanwege het innovatieve karakter is met de opdrachtnemer een verlengde garantieperiode van drie jaar overeengekomen die wordt gefinancierd door IIVR.
- Om de slib drijfslag af te kunnen voeren en de zwevende stof uitspoelingen te verminderen is op rwzi Apeldoorn een drijfslagkering en drijfslagruiming geïnstalleerd op de nabezinktanks. Voorbereidende werkzaamheden zijn gestart in 2009 en in het voorjaar van 2010 zullen de werkzaamheden worden afgerond.

2.4.7 Slibverwerking

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
Afzet van slib en reststoffen uitvoeren conform het Landelijk Afvalbeheerplan	100%	100%	-
Vergisten van het ontstane slib	90%	90%	-
Voldoen aan drogestofgehalte van het slib na slibontwateringsproces	23%	21,5%	- 1,5%

De doelstelling van het drogestofgehalte van het slib na slibontwatering is niet gehaald. De totale zuiveringsslibproductie is een deel van het jaar groter geweest dan de beschikbare gistingcapaciteit. Hierdoor werd een deel van het aerob gestabiliseerde surplusslib direct afgevoerd naar de slibontwateringsbuffers, wat nadelige gevolgen heeft voor het drogestofgehalte na ontwatering. Er zijn maatregelen genomen om het

Waterschap Veluwe

totale slibproces weer binnen de beschikbare capaciteit van de installaties te brengen. Bovendien functioneert de slibontwateringsinstallatie nog niet optimaal.

2.4.8 Bedrijfsvoering waterzuivering

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
Overcapaciteit gistingtanks benutten door te voldoen aan doelstellingen gemiddelde slibverblijftijd gistingtanks	voldoen	voldoen	-
Opwekken eigen energie om de energie-inkoop voor de rwzi's te beperken	8.600.000 kWh	11.300.000 kWh	2.700.000 kWh
Op afstand bestuurbaar maken van de rioalgemalen	80%	82%	+ 2%
Voldoen aan Europese ATEX-richtlijn voor alle rwzi's	100%	80%	- 20%
Continueren van de Kamcertificaten	100%	100%	-

Om een betere kwaliteit van de sturing van de rioalgemalen te bewerkstellingen worden rioalgemalen uitgerust met het standaard besturingssysteem Webscada. Eind 2009 was 82% van de rioalgemalen uitgerust met deze software.

De doelstelling voor het opwekken van eigen energie is ruimschoots gehaald. Het tweede deel van 2009 was rwzi Apeldoorn netto een elektriciteit leverancier. Dit is vooral te danken aan de opstart van de slibvergisting voor externe afvalstoffen, die ook nog eens boven verwachting produceert. Een productie van 11.300.000 kWh staat gelijk aan het jaarverbruik van 3.225 huishoudens. Naast het verbruik van eigen geproduceerde warmte op de rwzi is ook een warmtelevering op gang gekomen naar de woonwijk Zuidbroek. De leveringsomvang is gestegen tot een hoeveelheid van 1.042GJ in de maand december. Deze hoeveelheid kan 312 huishoudens voorzien van voldoende warmte.

Op de rwzi's Terwolde en Apeldoorn zijn alle aanpassingen uitgevoerd om aan de ATEX-richtlijnen te voldoen. In 2009 is voor rwzi Elburg een aanvang gemaakt met het uitvoeren van maatregelen en voor rwzi Harderwijk zijn nog kleine aanpassingen nodig. De resterende maatregelen voor rwzi Elburg en Harderwijk zullen in 2010 worden gerealiseerd, waarna alle installaties voldoen aan de ATEX-richtlijn.

In 2009 zijn diverse projecten uitgevoerd of gestart om te kunnen blijven voldoen aan de doelstellingen:

Waterschap Veluwe

- Het project slibgistingtank externe afvalstoffen en warmtekrachtkoppeling is gestart en gerealiseerd in 2009. Deze installatie zal met behulp van biogas extra elektra produceren ten behoeve van de eigen energievoorziening. Overtollige warmte wordt verkocht aan Essent voor verwarming van de Apeldoornse nieuwbouwwijk Zuidbroek. De garantiemeting is uitgevoerd en de installatie voldoet aan de eisen. Wel moeten er in 2010 nog afrondende werkzaamheden plaatsvinden.
- Op de rwzi Brummen worden energiebesparende maatregelen uitgevoerd. Momenteel wordt een ontwerpstudie uitgevoerd door een extern bureau. Uit deze studie zal een project worden opgestart, dat in 2010 zal worden uitgevoerd.
- Het ombouwen van de gistingtank op rwzi Elburg is breder getrokken. De slibvergistingsvraagstukken over de beschikbare vergistingcapaciteit worden integraal bekeken voor alle rwzi's. Hiervoor worden vraagspecificaties uitgewerkt en is een extern deskundig bureau benaderd voor advisering. Dit project zal doorloop hebben naar het jaar 2010.
- In verband met de technische levensduur van de surplusslibcentrifuge op rwzi Hattem is deze installatie in 2009 gereviseerd. In het voorjaar 2010 worden de geurproblemen van deze installatie aangepakt.

2.4.9 Goede onderhoudssituatie waterzuivering

Doelstellingen

	Planning	Realisatie	Vershil
Onderhoudbeheerssysteem uitbreiden met toepasbare landelijke onderhoudsindicatoren	100%	100%	-
Uitvoeren van geplande preventieve onderhoudsacties	90%	niet bekend	-
Uitvoeren van geplande correctieve onderhoudsacties	90%	91%	+ 1%

Het preventief onderhoud loopt enigszins achter. Oorzaak is dat onderhoudsmedewerkers deels worden ingezet om tijdelijke beheerstaken uit te voeren. Bovendien is de organisatieaanpassing voor het onderhoud van de sector Waterzuivering halverwege het jaar ingegaan. Hierdoor is in de eerste maanden de focus geweest op het inrichten van de organisatie en het correctieve onderhoud. In 2010 zal de focus weer op correctief én preventief onderhoud gericht zijn.

De centrifuge van rwzi Terwolde wordt vervangen door een bandindikker, omdat de centrifuge aan het eind van de technische levensduur is. Dit project is eind 2009 opgestart en wordt naar verwachting begin 2010 opgeleverd.

Waterschap Veluwe

2.5 Programma 4: Bestuur en Bedrijfsvoering

2.5.1 Investeringsuitgaven en netto-kosten

De netto-investeringen bedragen € 977.000 en de begrote netto-investeringen € 1,5 miljoen. Het verschil wordt onder andere veroorzaakt door het later uitvoeren van het project 'kantoorconcept'. Daarnaast is voor het project 'digitalisering' krediet teruggeven, omdat gebruik is gemaakt van bestaande applicaties en veel werk door eigen medewerkers is uitgevoerd.

De netto-kosten bedragen € 5,4 miljoen ten opzichte van begrote netto-kosten ad € 5,7 miljoen. Het voordelige resultaat van € 313.000 wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- lagere personeelslasten omdat minder uren zijn besteed (€ 131.00);
- lagere bijdrage aan overheden ad € 264.000 door het positieve resultaat van Tricijn. Het aandeel hierin van Waterschap Veluwe bedraagt € 204.000.

2.5.2 Waterbeheersplan

Inhoud

In het waterbeheersplan geeft het algemeen bestuur van Waterschap Veluwe aan wat haar doelstellingen en ambities zijn voor het watersysteem en het zuiveren van afvalwater. Tevens is opgenomen hoe het waterschap in de planperiode zijn doelen wil realiseren tegen welke kosten. Het waterbeheersplan heeft een looptijd van zes jaar.

Beoogde effecten

Het waterbeheersplan heeft tijdens haar looptijd de functie van 'agenda' voor de door het waterschap te verrichten activiteiten. Jaarlijks verschijnt een voortgangsrapportage, waarin wordt aangegeven of we op schema liggen, dan wel of we moeten bijsturen.

Doelstellingen

Het waterbeheersplan 2010-2015 is door het algemeen bestuur op 25 november 2009 vastgesteld en op 17 december 2009 goedgekeurd door provincie Gelderland.

2.5.3 Belastingheffing en invordering

Inhoud

Alle activiteiten die verband houden met het bestandsbeheer en aanslagregeling van de waterschapsbelastingen en de afwikkeling van de daaruit voortvloeiende correspondentie. Tot invordering behoren alle activiteiten die verband houden met het invorderen van opgelegde aanslagen en het uitvoeren van de kwijtscheldingsregeling.

Zowel de belastingheffing als de invordering wordt voor Waterschap Veluwe uitgevoerd door Tricijn Belastingen. Het waterschap is in het bestuur van Tricijn vertegenwoordigd

Waterschap Veluwe

door twee leden van het college van dijkgraaf en heemraden. Eén van deze leden heeft zitting in het dagelijks bestuur van Tricijn.

Beoogde effecten

Een betrouwbare en adequate belastingheffing.

Doelstellingen

In 2009 zijn de belastingaanslagen conform de nieuwe kostentoedelingsverordening opgelegd. In het overeengekomen raamcontract met Tricijn en de daarin participerende waterschappen is een aantal prestatie-indicatoren opgenomen. De meeste prestaties, waaronder correcte en tijdige belastingoplegging, bestandskwaliteit en correcte behandeling belastingbetaler, zijn conform doelstelling (of hoger) uitgevoerd. Twee prestatie-indicatoren zijn in 2009 niet (volledig) behaald:

- het afhandelen van bezwaarschriften binnen 13 weken. Het behalen van de afhandelingstermijnen stond onder druk vanwege verzonden bulkaanslagen en te verwerken reacties op tariefstijgingen;
- de definitieve aanslagoplegging van bedrijfsvervuilers over 2008. Volgens de norm dient 98% van de definitieve aanslagen opgelegd te zijn. Alleen voor de meetbedrijven is dit percentage niet gehaald en is uitgekomen op 60,3%. Ten gevolge van ziekte (en een openstaande vacature) is het aantal productie-uren gedaald. Door een herverdeling en prioritering van werkzaamheden wordt getracht de aanslagoplegging voor meetbedrijven in het eerste halfjaar van 2010 af te ronden.

Het huidige contract met Vitens NV expireert per 1 januari 2011. Op basis van de samenwerking met gemeenten wordt het beëindigen van het meeliften op de waternota op termijn overwogen.

Door de belastingkantoren Tricijn en Lococensus zijn verkennende gesprekken gevoerd om te bekijken of een fusie meerwaarde kan genereren. Medio 2010 wordt dit ter besluitvorming voorgelegd aan het algemeen bestuur.

In oktober 2009 is de haalbaarheidstudie afgerond met betrekking tot de belastingsamenwerking tussen de gemeenten Dronten, Nijkerk, Leusden, Renswoude, Woudenberg, Scherpenzeel en Tricijn. In de planvorming wordt uitgegaan van een feitelijke start van de samenwerking per medio 2011. Volgens financiële berekeningen wordt een structurele financiële besparing gerealiseerd van € 787.000 voor de gezamenlijke partijen. Op 14 december 2009 heeft het algemeen bestuur van Tricijn ingestemd met het voorgenomen besluit om de samenwerking verder vorm te geven.

Waterschap Veluwe

2.5.4 Bestuur

Inhoud

Het algemeen bestuur bepaalt het beleid van het waterschap. De strategische besluitvorming ten aanzien van de programma's zoals opgenomen in de begroting vindt plaats door het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur stelt de kaders vast en geeft sturing op hoofdlijnen. Het college van dijkgraaf en heemraden draagt zorg voor de verdere invulling en uitvoering van het beleid.

Doelstellingen

Op 8 januari 2009 is het college van dijkgraaf en heemraden door het algemeen bestuur benoemd en telt 5 heemraden. Voor het nieuwe bestuur zijn diverse kennismakingsbijeenkomsten georganiseerd, zoals een heidag voor het college van dijkgraaf en heemraden, een excursie voor het algemeen bestuur en infoavonden. Het bestuursprogramma is in de novembervergadering van het algemeen bestuur vastgesteld. Hierin is tevens de maatschappelijke betrokkenheid en verantwoording van het bestuur opgenomen.

Met het dagelijks bestuur van Waterschap Vallei & Eem zijn gesprekken gevoerd over een mogelijke fusie van beide waterschappen. Hierbij is geanticipeerd op de lopende bestuurskrachtmeting die in opdracht van de provincies Utrecht en Gelderland wordt uitgevoerd. Door het algemeen bestuur is een informatieve bijeenkomst over dit onderwerp gehouden. In 2010 moet dit tot besluitvorming leiden.

Rekenkamercommissie

De rekenkamercommissies van de waterschappen Rijn en IJssel, Veluwe, Rivierenland en het Hoogheemraadschap van Rijnland hebben in 2007 besloten een gezamenlijk onderzoek uit te laten voeren naar de inhuur van externe partijen. Het onderzoek is uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau. Voor de coördinatie en begeleiding van de uitvoering van het onderzoek is een begeleidingscommissie ingesteld, samengesteld uit leden van de vier rekenkamercommissies. In de vergadering van 22 april 2009 is het eindrapport voorgelegd aan het algemeen bestuur van Waterschap Veluwe. Het algemeen bestuur heeft tijdens deze vergadering ingestemd met de aanbevelingen.

Het eindrapport van het onderzoek naar de subsidieverstrekking ten behoeve van het afkoppelen van schoon verhard oppervlak van de riolering is gepresenteerd in de vergadering van het algemeen bestuur van 25 november 2009. Tijdens deze vergadering zijn de conclusies en bevindingen van de rekenkamercommissie grotendeels onderschreven.

Waterschap Veluwe

Eind 2009 is gestart met het opstellen van een onderzoeksopzet voor het onderzoek naar de kaderstellende en controlerende taak van het algemeen bestuur bij beheers- en onderhoudsplannen.

Het onderzoek dat in 2009 is uitgevoerd is volledig uitgevoerd door leden van de rekenkamercommissie waardoor de werkelijke kosten € 7.500 lager zijn dan begroot.

2.5.5 Externe communicatie

Inhoud

Het bevorderen van het wederzijds begrip tussen het waterschap en doelgroepen door middel van planmatige communicatie. Deze communicatie is er op gericht het waterschap een duidelijk eigen gezicht te geven.

Beoogde effecten

- bewoners en bedrijven binnen ons werkgebied (her)kennen Waterschap Veluwe als hun waterschap en weten wat het doet;
- bewoners en bedrijven binnen ons werkgebied associëren Waterschap Veluwe met de instrumentele waarden 'veilig' en 'schoon' en affectief met 'samenwerken', 'innovatief', 'transparant', 'efficiënt' en 'duurzaam';
- bevorderen van laagdrempelig contact van ambtenaren en bestuurders met bewoners en bedrijven;
- bewoners en bedrijven herkennen het waterschap als overheid, d.w.z. als een organisatie die beleidskeuzes maakt en aangesproken mag worden. Bewoners en bedrijven herkennen de daarbij betrokken (politieke) stromingen en keuzemogelijkheden;
- jong geleerd, oud gedaan: jongeren besteden (klassikaal) aandacht aan waterschapsorganisatie en taken en weten hoe je met (afval)water hoort om te gaan.

Doelstellingen

Op zaterdag 20 juni is een open dag georganiseerd op de rwzi Harderwijk. Deze trok ruim 900 bezoekers en 100 kinderen deden mee aan de bijbehorende kleurwedstrijd. De open dag leidde tot drie artikelen in regionale kranten.

Er werden in 2009 72 persberichten verzonden, die leidden tot 597 publicaties/artikelen in vooral lokale en regionale dag- en weekbladen op de Veluwe met een in advertentiewaarde uitgedrukte tegenwaarde van in totaal € 741.300. Vier maal verscheen het paginagrootte 'Waterjournaal' gebiedsdekkend in de regionale kranten met informatie over beleidskeuzes en projecten van ons waterschap. Met deze activiteiten wordt beoogd om inwoners informatie over het waterschap te geven.

Waterschap Veluwe

In persberichten wordt waar mogelijk een toelichting gegeven op de achterliggende beleidsafwegingen.

Leden van het college van dijkgraaf en heemraden vertegenwoordigden het waterschap bij informatie- en inspraakbijeenkomsten voor beekherstel en TOP-lijstgebieden. Ter vergroting van de acceptatie van de uitvoering van concrete projecten werden aanliggende eigenaren/gebruikers uitgenodigd voor informatiebijeenkomsten of opleveringen. Bij de oplevering van de Nunbeek en de Rode Beek was meer dan 50% van de aanliggende eigenaren/gebruikers aanwezig. Dat gold ook voor informatieavonden voor de Vaassense Beken en de Hartense Molenbeek.

Ook jongeren willen we graag bij het (werk van) het waterschap betrekken. De bestaande leskisten voor het lager onderwijs werden 163 keer uitgeleend en 88 klassen bezochten een rwzi voor een rondleiding. Met bijdragen van provincie Gelderland en Vitens maakten we een speciaal op jongeren gerichte tentoonstelling. Deze tentoonstelling stond in 2009 in Harderwijk (NME Centrum) en Eerbeek (bibliotheek).

2.5.6 Bedrijfsvoering

Inhoud

De centrale ondersteunende diensten, te weten:

- personeel en organisatie;
- planning en control;
- informatievoorziening;
- facilitaire ondersteuning.

Beoogde effecten

Een professionele bedrijfsvoering, die het waterschap in staat stelt tot een optimale dienstverlening aan klanten.

Doelstellingen personeel en organisatie

- Afstemmen kerncompetenties van de organisatie/medewerkers met de Visie 2015
- Diverse thema's uit de Visie 2015 kennen een doorwerking naar de wijze waarop aan uitvoeringstaken binnen Waterschap Veluwe vorm en inhoud wordt gegeven. Dit vraagt in zijn algemeenheid van medewerkers/afdelingen dat ze in de uitoefening van hun taken, accenten gaan verleggen. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de competenties die medewerkers bezitten en/of nog moeten ontwikkelen. Het is dan ook van belang om de keuze voor de kerncompetenties (de competenties waarop alle medewerkers jaarlijks worden beoordeeld en op basis waarvan men een ontwikkeling doormaakt) af te stemmen met de Visie 2015. Daarnaast worden medewerkers actief

Waterschap Veluwe

betrokken bij de uitwerking van de prestatie-indicatoren (vertaling Visie 2015 door het management in strategische pijlers en ontwikkelingsdoelstellingen).

Met 150 medewerkers zijn afspraken gemaakt op het gebied van specifieke aandacht voor contactuele effectiviteit. Dit zijn nagenoeg alle taakvolwassen medewerkers binnen Waterschap Veluwe.

- Belonen op basis van prestaties

Alle medewerkers zijn eind 2009 beoordeeld conform de Compas-systematiek. Dit systeem, dat zich zowel richt op competentieontwikkeling als resultaatafspraken, heeft mede tot doel om als basis te dienen voor het toekennen van een prestatiegerichte beloning. De procentuele salarisverhoging als gevolg van de prestatiegerichte beoordeling, wordt verwerkt in het salaris van januari 2010. Daarnaast is samen met de ondernemingsraad de beoordelingsronde 2008 geëvalueerd. Aanpassingen zijn voorgesteld voor de gesprekscyclus van nieuwe medewerkers of medewerkers die van functie wijzigen.

- Binden en Boeien van medewerkers

Uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek van 2007 is als één van de speerpunten naar voren gekomen dat medewerkers de ontwikkelingsmogelijkheden binnen Waterschap Veluwe te laag waarden. Naast het gegeven dat door de vergrijzing en een aantrekkende arbeidsmarkt capaciteitstekorten kunnen ontstaan, maakt dit aspect dat Waterschap Veluwe zich sterk focust op het Binden en Boeien van medewerkers.

Een werkgroep van medewerkers en leidinggevenden heeft een voorstel uitgewerkt hoe Waterschap Veluwe de potentieelbeoordelingen krachtiger kan toekennen en opvolgen. Alle taakvolwassen medewerkers worden jaarlijks op hun potentieel beoordeeld. Dit vond eind 2009 voor het eerst plaats.

- Vergroten wervingskracht

Onder invloed van het economisch klimaat was de arbeidsmarktpositie van waterschappen in 2009 relatief gunstig. Dit neemt niet weg dat voor een aantal technische professionals nog steeds krapte geldt. In 2009 werd volstaan met een versoberde en direct gerichte arbeidsmarktbenadering. Hierdoor bleef een breed ingezette eigen campagne achterwege. Besloten is om in dit kader de landelijke ontwikkelingen van de arbeidsmarktcampagne vooralsnog af te wachten en in 2010 opnieuw de balans op te maken.

Waterschap Veluwe

Doelstellingen planning en control

Op grond van de nieuwe waterschapswetgeving is veel aandacht besteed aan interne controle met betrekking tot treasury, afschrijvingsbeleid, begrotingscriterium, inkoop en aanbesteding, personele lasten en subsidies. Verder is een voorstel voorbereid inzake de aanpassing van de planning & controlcyclus. In overeenstemming met het jaarplan kwaliteitszorg 2009 zijn diverse prestatie-indicatoren ontwikkeld voor het realiseren van de visie 2015 en zijn diverse processen geaudit.

Doelstellingen informatievoorziening

Onder de naam "Overheid.nl Monitor" worden de ontwikkelingen in kaart gebracht op het terrein van de elektronische overheid. Dat gebeurt in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. In deze landelijke overheidsmonitor neemt Waterschap Veluwe de vijfde plaats in bij de waterschappen (2007: 20^e plaats).

Waterschap Veluwe is in samenwerking met het Waterschapshuis, waterschappen Zuiderzeeland en Vallei & Eem en Tricijn bezig met de invoering van de landelijke basisregistraties middels de Overheidsdatabase (ODB). Ook op diverse ander terreinen wordt, onder de vlag van het Waterschapshuis, samengewerkt met andere waterschappen. Een aantal belangrijke onderwerpen is:

- informatiearchitectuur en standaarden;
- elektronische dienstverlening;
- verdere ontwikkeling van IRIS, het gezamenlijke geografische informatiesysteem;
- ontwikkeling/implementatie van een landelijk zuiveringsinformatiesysteem;
- ontwikkeling/implementatie van een nieuw belasting- en invorderingsysteem (UBS).

Op basis van het Masterplan Digitalisering wordt invulling gegeven aan de digitalisering bij Waterschap Veluwe. In 2009 is een digitaal projectdossier gerealiseerd en in gebruik genomen. Hiermee kan de informatie in de projectdossiers actueel, volledig en tijdig gedeeld worden met collega's en beschikken projectleiders op ieder willekeurige locatie over een volledig en actueel projectdossier. In 2009 is tevens een digitale beeldbank in gebruik genomen, waarin archiefwaardige foto's worden opgenomen. Ook de bestuursstukken worden ontsloten via het documentmanagementsysteem Docbase.

In 2009 is onderzoek gedaan naar de gewenste inrichting van het functioneel beheer bij Waterschap Veluwe. Op basis van dit onderzoek wordt het functioneel beheer verder ingevuld en geprofessionaliseerd.

Doelstellingen facilitaire ondersteuning

In 2009 is de dienstverlening geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie zal de dienstverlening nog verder worden geoptimaliseerd en geprofessionaliseerd. Vanaf 2010

Waterschap Veluwe

zal zowel voor de interne meldingen als de externe meldingen gewerkt worden met Service Level Agreements (SLA's). Daarnaast worden de eerste ervaringen opgedaan met Planon Selfservice, een systeem waarbij de interne melder zelf via intranet zijn/haar meldingen en reserveringen kan melden en zelf ook de status kan zien.

Inkopen en aanbesteden binnen de overheid is volop in beweging. Een terugblik op 2009 laat zien dat het inkoop- en aanbestedingsbeleid van Waterschap Veluwe in 2009 vaak ter sprake is gekomen. Door het hanteren van dit beleid voldoen we aan de eisen van rechtmatigheid en de basisbeginselen van het aanbestedingsrecht (transparantie, objectiviteit en non-discriminatie). De inkoopcoördinator heeft voor alle afdelingen presentaties gehouden, waarin is verwoord wat het beleid inhoudt en betekent voor de betrokkenen. Om de rechtmatigheid extra te borgen is een checklist inkopen en aanbesteden opgesteld en geïmplementeerd. Om draagvlak in alle sectoren te creëren en te behouden is een "platform inkoop" ingesteld.

Per 2010 dient het waterschap te voldoen aan de duurzaamheidcriteria van Agentschap NL (ministerie van VROM). Om hieraan te kunnen voldoen zijn in 2009 diverse workshops georganiseerd, is hierover naar de organisatie gecommuniceerd en zijn de criteria opgenomen in de checklist.

In 2009 is geïnventariseerd welke inkoopcategorieën aandacht behoeven in verband met rechtmatigheid en doelmatigheid. Waar nodig zal de betreffende inkoopcategorie in 2010 opnieuw worden aanbesteed. De doelmatigheid gaat naast kostenbesparingen tevens om vermindering van administratieve en logistieke lasten. Om de efficiency te verhogen zullen in 2010 meerdere contracten worden afgesloten met leveranciers door middel van verschillende aanbestedingsprocedures. Om schaalvoordelen te behalen wordt dit in nauwe samenwerking met Waterschap Vallei & Eem uitgevoerd. Bovendien is medio 2009 een start gemaakt met het contractbeheer: alle documenten, die verband hebben met een contract, zijn geïnventariseerd.

Waterschap Veluwe

3 Financiële positie

3.1 Ontwikkelingen in het begrotingsjaar

3.1.1 Actie Storm

Eind september kreeg de Unie van Waterschappen het verzoek van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat om een voorstel te doen voor een meer doelmatig en rationeel waterbeheer. De hoofdlijnen van het door de Unie aangeboden voorstel zijn:

- minder bestuurlijke drukte: 2-lagen op waterbeheertaak, toezicht bij provincies, inhoudelijke watertaken bij waterschappen (integraliteit), eenvoud in belastingsysteem, belastingheffing met gemeenten, wegbeheer agenderen voor de toekomst;
- verdergaande samenwerking in de afvalwaterketen: regie en loket bij gemeenten, beheer riolering en zuivering bij waterschap;
- hoogwaterbescherming: financiële participatie waterschappen in Hoogwater-beschermingsprogramma, overname muskusrattenbestrijding levert samen € 100 miljoen verlichting op de rijksbegroting op;
- samenwerking en opschaling waterschappen: voortgaand proces gericht op vergroting slagkracht, doelmatigheid en rationaliteit (stroomgebieden, Deltaprogramma) leidt tot efficiencywinst;
- randvoorwaarden: tijdige aanpassing van wet- en regelgeving.

In 2010 zal op landelijk niveau een implementatieplan worden opgesteld.

3.1.2 Rechtmatigheid

Vanaf 2009 zijn de waterschappen wettelijk verplicht extra aandacht te besteden aan rechtmatigheid. Dit betekent dat met ingang van 2009 moet worden voldaan aan interne en externe regelgeving en dat door middel van het uitvoeren van interne controles wordt nagegaan of dit ook gebeurt. In 2009 zijn controles uitgevoerd op de processen inkoop, subsidieverkrijging en -verstrekking, personele lasten en treasury. Uit de bevindingen blijkt dat de naleving van wet- en regelgeving van het proces inkoop de meeste vragen en discussie oplevert. Er is veel aandacht besteed aan het volgen van de juiste aanbestedingsprocedures en de meeste aandachtspunten zijn inmiddels opgepakt. Op basis van de uitgevoerde controles heeft de accountant bij dit jaarverslag een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot rechtmatigheid.

3.1.3 Cross Border Lease

De Cross Border Lease met één investeerder is in 2009 vervroegd beëindigd. In deze transactie waren de rwzi's Apeldoorn, Brummen, Heerde en Terwolde ondergebracht.

Waterschap Veluwe

3.2 Incidentele baten en lasten

In het resultaat over 2009 is een aantal incidentele baten en lasten verwerkt. De belangrijkste zijn:

- lagere afschrijvingslasten ad € 600.000 door lagere investeringen en latere ingebruikname van activa;
- hogere kosten ad € 1,8 miljoen door het bereiken van een compromis tussen de belastingdienst en de Waterlandstichting inzake terugbetaling van een deel van het genoten BTW voordeel;
- hogere opbrengst grensoverschrijdend afvalwater ad € 943.000 door een naheffing over voorgaande jaren. Uit analyse bleek dat Waterschap Veluwe meer vervuilingseenheden heeft verwerkt dan is doorberekend aan Waterschap Vallei & Eem;
- lagere belastingopbrengsten omslag gebouwd ad € 2,7 miljoen door een verkeerde tariefsberekening;
- de belastingopbrengsten voorgaande boekjaren bedragen -/- € 213.000.

3.3 Onttrekkingen aan reserves en voorzieningen

Naast de algemene reserves en bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie heeft het waterschap twee overige bestemmingsreserves: onderhoud waterkering en verwerking afvalstoffen. In 2009 is voor een bedrag van € 17.280 beroep gedaan op deze overige bestemmingsreserves. In paragraaf 4.1.10 wordt het verloop van het eigen vermogen toegelicht.

Per ultimo 2009 heeft het waterschap voorzieningen voor afschrijvingen Waterlandstichting, afkoppelen verhard oppervlak, pensioenverplichtingen bestuurders en wachtgeld voormalig personeel en bestuur. In 2009 is totaal € 529.479 rechtstreeks aan de voorzieningen onttrokken. Per 1 januari 2009 is het economisch opstalrecht van de Waterlandstichting opgezegd met betrekking tot gemaal Veluwe. De al opgebouwde voorziening voor afschrijvingen ad € 1,8 miljoen is in mindering gebracht op de aanschafwaarde. In paragraaf 4.1.11 wordt het verloop van de voorzieningen toegelicht.

3.4 Waterschapsbelastingen

3.4.1 Algemeen

In deze paragraaf zijn onderwerpen opgenomen die verantwoording behoeven. De beleidsteksten uit de begroting zijn niet opnieuw opgenomen. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 3.7 van de begroting 2009.

3.4.2 Belastingopbrengsten

De tarieven en belastingopbrengsten in 2009 (exclusief opbrengst voorgaande jaren) kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Waterschap Veluwe

	Tarieven 2009	Begroting 2009 (x € 1.000,--)	Werkelijk 2009 (x € 1.000,--)
Ingezetenen	€ 43,13	7.207	7.460
Gebouwd *	0,01324%	12.759	10.328
Ongebouwd *	€ 29,98	2.466	2.540
Natuur	€ 1,57	92	85
<i>Watersysteembeheer</i>		22.524	20.413
Huishoudelijk	€ 42,72	18.189	18.597
Niet-huishoudelijk	€ 42,72	9.996	10.008
<i>Zuiveringsbeheer</i>		28.185	28.605
Totaal		50.709	49.018

* Tarieven op basis van niet bemalen; voor bemalen geldt een opslag van 100%.

3.4.3 Bestemmingsreserve tariefsegalisatie

Deze bestemmingsreserve wordt aangewend voor egalisatie van de toekomstige belastingtariefstijgingen. Aan de hoogte van deze bestemmingsreserve liggen meerjarencijfers over kosten- en tarievenontwikkeling ten grondslag: in de meerjarenbeleidsbegroting is deze bestemmingsreserve zo laag mogelijk aan het einde van de planperiode (bij evenwicht tussen kosten en opbrengsten). De toevoeging of onttrekking aan deze bestemmingsreserve is de sluitpost van de resultaatbestemming. In onderstaande tabel wordt de stand van de reserve na resultaatbestemming gespecificeerd:

(bedragen in €)	Begrote stand 31-12-2009	Werkelijke stand 31-12-2009
Watersysteembeheer	5.284.000	11.607.287
Zuiveringsbeheer	10.662.000	11.363.496
	15.946.000	22.970.783

Het algemeen bestuur heeft besloten om de voorziening achterstallig onderhoud Apeldoorns Kanaal op te heffen en het saldo ad € 5,5 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve tariefsegalisatie watersysteembeheer. In paragraaf 4.1.10 wordt het verloop van de reserves uitgebreid toegelicht.

Waterschap Veluwe

3.5 Weerstandsvermogen

3.5.1 Algemeen

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële positie van het waterschap is. Dit is van belang als er zich een financiële tegenvaller voordoet. Een goed weerstandsvermogen kan voorkomen dat elke financiële tegenvaller direct leidt tot hogere lasten. Voor het beoordelen van het weerstandsvermogen is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's en in de aanwezige weerstandscapaciteit (de middelen om tegenvallers te kunnen bekostigen).

3.5.2 Beleid

Op 26 november 2008 heeft het algemeen bestuur het beleid weerstandsvermogen, reserves en voorzieningen vastgesteld. Voor het beoordelen van het weerstandsvermogen is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's en in de aanwezige weerstandscapaciteit. Dit is beschreven in het voorstel beoordeling weerstandsvermogen en vastgesteld door het algemeen bestuur op 24 juni 2009. Bij het opstellen van dit voorstel is rekening gehouden met het bestuursprogramma van het algemeen bestuur, waarin wordt gestreefd naar een weerstandsvermogen met ratio 2 (uitstekend).

3.5.3 Weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit, die uit de risicosimulatie voortvloeit, is beschreven in het voorstel beoordeling weerstandsvermogen. De beschikbare weerstandscapaciteit van Waterschap Veluwe wordt gevormd door de algemene reserves (na resultaatbestemming). De benodigde weerstandscapaciteit kan vervolgens worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen:

	Watersysteembeheer	Zuiveringsbeheer
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 348.810	€ 2.482.200
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 175.000	€ 2.125.000
Ratio weerstandsvermogen	2 (uitstekend)	1,2 (voldoende)

3.5.4 Stille reserves

De weerstandscapaciteit kan ook worden gevormd door de stille reserves. Deze reserves worden gevormd door bezittingen waarvan de werkelijke waarde hoger ligt dan de boekwaarde. De waarde is echter pas bij verkoop van de betreffende activa te bepalen en stille reserves zijn vaak niet op korte termijn liquide te maken. Daarom worden stille reserves door het waterschap niet tot de beschikbare

Waterschap Veluwe

weerstandscapaciteit gerekend (zie ook beleid weerstandsvermogen, reserves en voorzieningen).

De stille reserves van waterschap Veluwe bestaan grotendeels uit:

- dienstwoningen (totaal boekwaarde per 31-12-09: € 36.271). De totale WOZ-waarde in 2009 bedraagt € 2,3 miljoen;
- aandelen Nederlandse Waterschapsbank (boekwaarde per 31-12-09: € 55.000). De marktwaarde ligt beduidend hoger dan deze waarde. De aandelen zijn echter niet vrij verhandelbaar.

3.6 Financiering

3.6.1 Wet- en regelgeving

Per 1 januari 2009 zijn enkele wijzigingen in de wet Financiering decentrale overheden (FIDO) doorgevoerd. De belangrijkste wijziging voor het waterschap is de nieuwe renterisiconorm. Voor waterschappen bedraagt deze norm 30% van het begrotingstotaal (in plaats van 20% van de vaste schuld).

De kaders voor de financieringsfunctie zijn vastgelegd in de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschap Veluwe, die door het algemeen bestuur is vastgesteld op 26 november 2008.

3.6.2 Rentevisie

De Nederlandse economie heeft in 2009 een forse opdoffer gekregen. De extreme daling van de wereldhandel heeft geleid tot een historische krimp van het Nederlandse Bruto Binnenlands Product met 4%. Vooral de eerste maanden van het jaar werden gekenmerkt door een sombere stemming en grote terughoudendheid in de hele economie. Bovendien toonden banken zich bijzonder terughoudend met leningverstrekkingen. Na vijf kwartalen met negatieve groei begon de economie in het derde kwartaal van 2009 weer te groeien. Kijkend naar de voorlopende economische indicatoren verwachten analisten dat deze groei zal doorzetten.

De Europese Centrale Bank heeft in de eerste maanden van 2009 de refi-rente in vier stappen verlaagd naar 1% om een impuls te geven aan de economieën van de zestien eurolanden. Lagere rente betekent in theorie goedkopere leningen voor bedrijven om te investeren en voor consumenten om te besteden.

In de begroting 2009 is de verwachting uitgesproken dat de rentestand voor een geldlening met een looptijd van 10 jaar per ultimo 2009 rond de 4,85% zou bedragen. De langlopende rente heeft het hele jaar rond de 3,5% geschommeld en bedraagt per ultimo 2009 3,59% (exclusief liquiditeitsopslagen). De prognose voor het

Waterschap Veluwe

rentepercentage van een kortlopende geldlening bedroeg 4,21% per 31 december 2009. Uiteindelijk bedraagt het daadwerkelijk rentepercentage per ultimo 2009 0,7%.

3.6.3 Liquiditeitsverloop

Per ultimo 2009 bedraagt het liquiditeitstekort € 9,3 miljoen. Het verwachte liquiditeitstekort volgens de begroting bedraagt € 31,6 miljoen. Het verschil ten opzichte van de daadwerkelijke liquiditeitspositie wordt vooral veroorzaakt door:

- het aantrekken van een geldlening van € 10 miljoen. Het rentepercentage bedraagt 3,88% en aflossing vindt jaarlijks plaats in 10 gelijke termijnen;
- lagere investeringen dan begroot. In de liquiditeitsprognose is gerekend met begrote netto-investeringen in 2009 ad € 33,5 miljoen (inclusief de overname van gemaal Veluwe van de Waterlandstichting ad € 8,8 miljoen). De gerealiseerde netto-investeringen in 2009 bedragen € 18,6 miljoen.

Naast het afsluiten van een geldlening is gedurende het jaar met kort geld gefinancierd conform de uitgangspunten voor het treasurybeleid in de begroting.

3.6.4 Renterisiconorm (exclusief Waterlandstichting)

Het renterisicobeheer omvat het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid, dat in de toekomst de rentelasten van het vreemd vermogen hoger zullen zijn dan een bestuurlijk wenselijk geacht niveau of het in de meerjarenraming en begroting geraamde niveau. Deze renterisico's op de vaste schuld worden volgens de wet FIDO ingekaderd middels de renterisiconorm. De renterisiconorm bedraagt vanaf 2009 30% van het begrotingstotaal. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm in 2009 niet is overschreden.

<i>(bedragen x € 1.000,-)</i>	2009	2008
Renteherzieningen	0	0
Aflossingen	6.654	6.551
Renterisico	6.654	6.551
Renterisiconorm	17.227	11.990
Ruimte onder renterisiconorm	10.573	5.439
Berekening renterisiconorm		
Begrotingstotaal	57.423	59.949
Percentage regeling	30%	20%
Renterisiconorm	17.227	11.990

Waterschap Veluwe

3.6.5 Kasgeldlimiet

Volgens de wet FIDO mag maximaal 23% van de totale lasten van de begroting met kortlopende geldleningen of via krediet in rekening-courant worden gefinancierd. Door de kasgeldlimiet wordt het renterisico op de korte financiering beperkt. De gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Uit onderstaande tabel blijkt dat de kasgeldlimiet in 2009 niet is overschreden.

<i>(bedragen x € 1.000,-)</i>	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Gemiddelde vlottende schuld	6.449	7.793	7.118	8.219
Gemiddelde vlottende middelen	15	23	17	19
Netto vlottende schuld	6.434	7.770	7.101	8.200
Kasgeldlimiet	13.207	13.207	13.207	13.207
Ruimte onder kasgeldlimiet	6.773	5.437	6.106	5.007
Berekening kasgeldlimiet				
Begrotingstotaal	57.423			
Percentage regeling	23%			
Kasgeldlimiet	13.207			

3.7 Verbonden partijen

In deze paragraaf worden deelnemingen en andere partijen vermeld, waarmee het waterschap een bestuurlijke relatie heeft en waarin een financieel belang bestaat:

- deelnemer in de gemeenschappelijke regeling met Tricijn Belastingen voor het heffen en invorderen van waterschapsbelastingen;
- deelnemer in de gemeenschappelijke regeling voor laboratoriumwerkzaamheden;
- met waterschappen Rijn en IJssel en Rivierenland is een overeenkomst van kosten voor gemene rekening gesloten voor de muskus- en beverrattenbestrijding;
- deelnemer aan de stichting Waterschapshuis;
- Waterlandstichting;
- Cross Border Lease (Apeldoorn Facility Leasing III CV, Veluwe Lease Management III BV, Stichting Transfer Veluwe en de Polderlandstichting).

Waterschap Veluwe

3.8 Bedrijfsvoering

3.8.1 Arbozorg

Van de 12 geplande projecten uit het arbojaarplan zijn er negen afgerond:

2009-1	√	Opstellen voorstel tot aangepast aanwijzingenbeleid NEN 50110 / NEN 3140
2009-2		Invoering arbopaspoort (eerste kwartaal 2010)
2009-3		Opstellen notitie inzake gevolgen invoering Arbocatalogus (eerste kwartaal 2010)
2009-4	√	DIM: Werk maken van Duurzame Inzetbaarheid
2009-5	√	VCA-certificering afdeling Onderhoud
2009-6	√	Opzetten plan van aanpak werken in sterk verontreinigde waterbodem / sterk verontreinigd oppervlaktewater
2009-7		Opstellen beleid 'machineveiligheid' (derde kwartaal 2010)
2009-8	√	Opstellen en uitvoeren communicatieplan 'samenstellen werkplan technisch werk'
2009-9	√	Opstellen overzicht arbeidsmiddelen gekoppeld aan (wettelijke) eisen m.b.t. inspecties
2009-10	√	Opstellen beleid 'werken met gevaarlijke stoffen'
2009-11	√	Aanpassing KAM-managementsysteem aan nieuwe OHSAS 18001
2009-12	√	Implementatie handschoenenplan sector waterzuivering

Aan de implementatie van het arbopaspoort is in 2009 gericht aandacht besteed. Oplevering van het systeem vond echter niet tijdig plaats, waardoor de implementatie is uitgesteld naar 2010.

Het beleid machineveiligheid hangt sterk samen met één van de delen van de landelijke arbocatalogus voor de waterschappen. Van de vier delen van de catalogus was machineveiligheid het enige onderdeel waarop de arbeidsinspectie substantiële bijstelling wenst. De scope van dit deel zal gewijzigd worden van 'werken met vast opgestelde machines' in 'knellen, pletten en snijden'. Een landelijke werkgroep is bezig met de benodigde aanpassingen en de oplevering is naar verwachting in de eerste helft van 2010. Nagegaan zal worden wat de consequenties zijn voor het opstellen van het beleid machineveiligheid als onderdeel van het arbojaarplan van Waterschap Veluwe. In algemene zin geldt dat de landelijke arbocatalogus voor de overige drie delen per 1 januari 2010 definitief is goedgekeurd. De notitie over invoeringsgevolgen wordt daarom in het eerste kwartaal van 2010 samengesteld.

3.8.2 Verzuim

Het ziekteverzuimpercentage over 2009 is fors gestegen ten opzichte van 2008. Het betreft een stijging van 3,14% naar 4,76%. Vergeleken met andere overheidsorganisaties is dit een gemiddeld verzuimpercentage. Toch kwalificeert Waterschap Veluwe het als een te hoog verzuimpercentage.

Waterschap Veluwe

In de jaren 2005 en 2006 zijn we als gevolg van uitgebreide aandacht voor verzuim in staat geweest om een verzuimpercentage onder de 3% te realiseren (2,96% en 2,68%). Dit is in 2007 opgelopen tot 3,80%. Hoewel het percentage in 2008 ogenschijnlijk afnam, werd eind 2008 al voorzien dat dit van tijdelijke duur bleek. In 2009 was dan ook het streven dit proces te keren en om opnieuw een daling beneden de 3% te realiseren. Hiertoe is een uitgebreide verzuimanalyse uitgevoerd met de bedrijfsarts en bedrijfsmaatschappelijk werker. In een managementsessie zijn in 2009 concrete afspraken gemaakt over een andere verzuimbenadering (o.a. tweewekelijks spreekuur op locatie voor medewerkers en leidinggevenden samen). Daarnaast loopt het implementeren van een themaprogramma dat aandacht vraagt voor inzetbare medewerkers. De genoemde maatregelen zijn in het najaar van 2009 afgekondigd waardoor effecten nog niet waarneembaar zijn. Deze moeten in 2010 concreet in een daling van het verzuim resulteren.

3.8.3 Personeelsopbouw

Op 31 december 2009 was het personeelsbestand van Waterschap Veluwe (218,2 fte) als volgt samengesteld:

leeftijdsklassen	Man	Vrouw	Totaal
<= 24	1	2	3
25 t/m 34	20	15	35
35 t/m 44	67	28	95
45 t/m 54	55	16	71
55 t/m 67	23	4	27
Totaal organisatie	166	65	231
Gemiddelde leeftijd	44,17	40,09	43,02

De gemiddelde leeftijd is opgelopen van 42,44 jaar naar 43,02 jaar. De laatste sectorale cijfers over 2008 presenteerden een gemiddelde leeftijd van 45,4 jaar. Waterschap Veluwe vormt hierop een positieve uitzondering. Toch is er ook bij ons sprake van een vergrijzend effect. Door accenten in de werving en selectie te verleggen en jongeren kansen te geven is de snelheid van de vergrijzing iets gereduceerd (0,6 jaar per jaar in plaats van gemiddeld 0,7 jaar in eerdere jaren).

3.8.4 In-, door- en uitstroom

In 2009 hebben we 25 nieuwe collega's mogen verwelkomen (instroom 10,5%), 16 collega's kregen een andere functie (doorstroom 6,72%) en 9 collega's verlieten de organisatie (uitstroom 3,78%). Het verschil tussen in- en uitstroom in 2009 wordt deels veroorzaakt doordat vacatures, die per 31 december 2008 nog openstonden, in 2009 zijn ingevuld.

Waterschap Veluwe

3.8.5 Klachten en meldingen

Klachten

Waterschap Veluwe is op basis van de Algemene wet bestuursrecht verplicht tot registratie en jaarlijkse publicatie van schriftelijk ingediende klachten. Het gaat hierbij om klachten die betrekking hebben op de wijze waarop de organisatie of een ambtenaar zich ten opzichte van de burger heeft gedragen en niet om klachten die betrekking hebben op onderhoud, wateroverlast of besluiten van het waterschap.

In 2009 heeft Waterschap Veluwe één klacht in behandeling genomen. Deze was gericht aan de afdeling Regulering. De klacht is afgehandeld en gaf geen aanleiding om de werkwijze van de organisatie te herzien. In 2009 is eenmaal gebruik gemaakt van de klachtencommissie. Dit betrof de behandeling van een klacht die in 2008 in behandeling was genomen. De klachtencommissie heeft geadviseerd om de klacht ongegrond te verklaren. Het college van dijkgraaf en heemraden heeft dienovereenkomstig besloten.

Meldingen

In 2009 heeft Waterschap Veluwe voor het tweede jaar externe meldingen geregistreerd. Dit betrof uiteenlopende meldingen voor de afdelingen Handhaving, Onderhoud, Projecten en Zuiveringsbeheer over bijvoorbeeld het snoei -en maaionderhoud van watergangen, vragen rondom de schouw, stankklachten, meldingen van bedrijfsbranden, dode dieren in en rondom het oppervlaktewater. In 2009 zijn totaal 1.159 meldingen geregistreerd (2008: 1.263 meldingen). Deze meldingen zijn, een enkele uitzondering daargelaten, allemaal afgehandeld.

Ter verbetering van de dienstverlening zijn eind 2009 Service Level Agreements (SLA's) vastgesteld voor de afhandeltermijn van de externe meldingen. Op deze manier kan er vanaf 2010 gerapporteerd worden over de afhandeltermijnen van de externe meldingen.

3.9 Investerings

In bijlage 1.3 is een totaaloverzicht per thema opgenomen van alle investeringen die op 1 januari 2009 nog onderhanden waren en die in 2009 zijn gestart.

Per 31 december 2008 bedroeg het onderhanden werk € 5,9 miljoen. In 2009 is een nettobedrag ad € 9,7 miljoen geïnvesteerd (uitgaven minus subsidies). De overname van gemaal Veluwe van de Waterlandstichting is hierin buiten beschouwing gelaten. In 2009 zijn projecten in gebruik genomen met een waarde van € 7,8 miljoen. Voorgaande resulteert in een saldo van het onderhanden werken per 31 december 2009 van € 7,8 miljoen.

Waterschap Veluwe

De begrote netto-investeringen bedragen € 24,7 miljoen, de werkelijke netto-investeringen in 2009 bedragen € 9,7 miljoen. Een verklaring voor het verschil is per programma toegelicht in de betreffende paragrafen in hoofdstuk 2. Als gevolg van de lagere investeringsuitgaven, bedragen de kapitaallasten in 2009 ruim € 1 miljoen minder dan begroot.

3.10 EMU-saldo

Het EMU-tekort ('overheidstekort') van een lidstaat mag in principe niet meer bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Decentrale overheden mogen een maximaal tekort van 0,5% van het BBP hebben. In het kader van de bestrijding van de economische crisis is besloten, dat decentrale overheden twee jaar lang een ruimer EMU-tekort mogen hebben om het hen mogelijk te maken extra in de economie te investeren: 0,6% BBP in 2009 en 0,7% BBP in 2010. Tevens is landelijk besloten dat geen maatregelen zullen worden genomen, als het saldo in 2009 boven 0,6% uitkomt. Om er zeker van te zijn dat het EMU-saldo na de crisis verbetert, wordt in 2010 nieuwe wetgeving vastgesteld.

Het maximaal toegestane EMU-tekort voor Waterschap Veluwe bedraagt € 9,7 miljoen. Het werkelijke EMU-tekort in 2009 bedraagt € 13,1 miljoen (zie bijlage 2). Gezien bovenstaande zal deze overschrijding geen gevolgen hebben.

Waterschap Veluwe

4 Jaarrekening

4.1 Balans en toelichting

4.1.1 Balans per 31 december voor resultaatbestemming (bedragen x € 1.000,--)

Activa	2009	2008	Passiva	2009	2008
Vaste activa			Eigen vermogen		
Immateriële vaste activa	3.301	4.292	Algemene reserves	2.831	2.760
Materiële vaste activa	174.500	172.154	Bestemmingsreserve tariefseglisatie	23.795	19.932
Financiële vaste activa	<u>11.542</u>	<u>15.904</u>	Overige bestemmingsreserves	628	6.111
	189.343	192.350	Nog te bestemmen resultaat	<u>-824</u>	<u> </u>
				26.430	28.803
Viottende activa			Voorzoningen		
Debiteuren	3.672	1.878		8.917	9.868
Overige vorderingen en overlopende activa	1.336	1.742	Langlopende schulden	140.312	149.478
Liquide middelen	<u>14</u>	<u>2.418</u>			
	5.022	6.038	Viottende passiva		
			Kortlopende schulden en overlopende passiva	18.706	10.239
Totaal	<u>194.365</u>	<u>198.388</u>	Totaal	<u>194.365</u>	<u>198.388</u>

Waterschap Veluwe

4.1.2 Waarderingsgrondslagen

Activa en passiva

Activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij in deze toelichting anders is vermeld. Bij de waardering van leningen en vorderingen is rekening gehouden met oninbaarheid.

Immateriële en materiële vaste activa

Vanaf 2009 is een nieuw afschrijvingsbeleid gehanteerd conform de nota 'Waardering en afschrijving vaste activa', die op 25 november 2009 is vastgesteld door het algemeen bestuur.

Activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met ontvangen subsidie. Bij de afschrijvingen wordt rekening gehouden met eventuele duurzame waardeverminderingen. Er wordt lineair afgeschreven met uitzondering van de afschrijvingen van het kantoorgebouw, waarop annuïtair wordt afgeschreven. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

Immateriële vaste activa		
Onderzoek en ontwikkeling		5 jaar
Bijdragen aan activa in eigendom derden		5 jaar
Overige immateriële vaste activa	overig	5 jaar
	sanering waterbodems	30 jaar

Materiële vaste activa		
Gronden en terreinen	gronden	0 jaar
	inrichting terreinen	30 jaar
Vervoermiddelen		8 jaar
Machines, apparaten en installaties		8 jaar
Bedrijfsgebouwen		30 jaar
Woonruimten		30 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken		
waterkeringen	aanleg, verbetering	40 jaar
	beheersinstrumenten	10 jaar
watergangen en waterkwantiteits- kunstwerken	watergangen, kunstwerken	30 jaar
	beheersinstrumenten	10 jaar
	baggeren van waterlopen	30 jaar / 10 jaar
waterkwantiteitsgemalen	bouwkundig	30 jaar
	elektro/mechanisch	15 jaar
	procesautomatisering	10 jaar

Waterschap Veluwe

zuiveringstechnische werken		
transportleidingen		40 jaar
gemalen	bouwkundig	30 jaar
	elektro/mechanisch	15 jaar
	procesautomatisering	10 jaar
zuiveringsinstallaties	bouwkundig	30 jaar
	elektro/mechanisch	15 jaar
	procesautomatisering	10 jaar
slibverwerkingsinstallaties	bouwkundig	30 jaar
	elektro/mechanisch	15 jaar
	procesautomatisering	10 jaar
Overige materiële vaste activa		5 jaar

Voorzieningen

De voorzieningen zijn tegen nominale waarde opgenomen. Uitzondering hierop vormt de voorziening voor pensioenen, waarbij de actuariële methode wordt gehanteerd.

Grondslagen voor resultaatbepaling

De kosten zijn bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. De toerekening van kosten vindt eenduidig plaats op basis van objectieve, bedrijfseconomische criteria. De kostentoe rekening wordt toegelicht in paragraaf 3.5 van de begroting.

4.1.3 Stelselwijziging

Met ingang van 2009 is het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW) van kracht, waarin de verslaggevingsvoorschriften zijn vastgelegd. De gevolgen die uit deze nieuwe regels voortvloeien zijn in de beginbalans aangepast.

De activa zijn beoordeeld op een juiste indeling naar materiële en immateriële vaste activa. In totaal is een boekwaarde van € 4,3 miljoen overgeheveld naar de immateriële vaste activa. Aangezien de afschrijvingstermijn van immateriële vaste activa 5 jaar is, is een bedrag ad € 749.773 versneld afgeschreven. Deze inhaalafschrijving is direct in mindering gebracht op het eigen vermogen.

De algemene reserve is gesplitst in een algemene reserve en een bestemmingsreserve tariefsegalisatie (beide per kostendrager). De reserves van waterkeringszorg en waterkwantiteitsbeheer zijn samengevoegd tot de reserve watersysteembeheer. Conform het voorstel beoordeling weerstandsvermogen heeft het algemeen bestuur op 24 juni 2009 besloten om per 1 januari 2009 de algemene reserve zuiveringsbeheer

Waterschap Veluwe

vast te stellen op 8% van de begrote netto kosten en de algemene reserve watersysteembeheer op 1,5% van de begrote netto kosten.

In het beleid weerstandsvermogen, reserves en voorzieningen, dat op 26 november 2008 is vastgesteld door het algemeen bestuur, is het maximum van de bestemmingsreserve onderhoud waterkering gesteld op € 250.000. Als gevolg van het invoeren van nieuw afschrijvingsbeleid vervalt de voorziening onderhoud zuiveringstechnische werken. De saldi zijn toegevoegd aan de algemene reserve.

De niet opgenomen vakantiedagen zijn verantwoord bij de overlopende passiva. Het saldo per 31 december 2008 bedroeg € 541.351(14.000 uren).

De wijzigingen in de beginbalans kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Stand 31-12-08	Stand 01-01-09
Immateriële vaste activa		4.291.835
Materiële vaste activa	177.195.527	172.153.920
<i>Totaal (im)materiële vaste activa</i>	<i>177.195.527</i>	<i>176.445.755</i>
Algemene reserve waterkering	2.526.273	
Algemene reserve waterkwantiteit	5.184.476	
Algemene reserve watersysteembeheer		348.810
Algemene reserve zuiveringsbeheer	15.108.151	2.411.200
<i>Totaal algemene reserves</i>	<i>22.818.900</i>	<i>2.760.010</i>
Bestemmingsreserve tariefegalisatie systeem		6.483.546
Bestemmingsreserve tariefegalisatie zuivering		13.448.504
Bestemmingsreserve onderhoud waterkering	415.432	250.000
Bestemmingsreserve onderhoud Apeldoorns kanaal	5.466.146	5.466.146
Bestemmingsreserve verwerking afvalstoffen	394.994	394.994
<i>Totaal bestemmingsreserves</i>	<i>6.276.572</i>	<i>26.043.190</i>
Voorziening onderhoud zuiveringstechnische werken	998.850	
Overige voorzieningen	9.867.846	9.867.846
<i>Totaal voorzieningen</i>	<i>10.866.696</i>	<i>9.867.846</i>
<i>Kortlopende schulden en overlopende passiva</i>	<i>9.697.620</i>	<i>10.238.971</i>

Waterschap Veluwe

4.1.4 Immateriële vaste activa (bedragen in €)

	2009	2008
Boekwaarde 1 januari	4.291.835	0
Investerings (netto)	402.271	0
Desinvesteringen	0	0
Afschrijvingen	1.393.495	0
Correctie beginbalans	0	4.291.835
Boekwaarde 31 december	3.300.611	4.291.835

Voor een specificatie van de immateriële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 1.1.

4.1.5 Materiële vaste activa (bedragen in €)

	2009	2008
Boekwaarde 1 januari	172.153.920	166.994.968
Investerings (netto)	9.676.918	17.172.811
Desinvesteringen	46.997	281.695
Afschrijvingen	7.283.673	6.690.556
Correctie beginbalans	0	-5.041.608
Boekwaarde 31 december	174.500.168	172.153.920

Voor een specificatie van de materiële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 1.2. In bijlage 1.3 wordt een overzicht weergegeven van alle werken die per 1 januari 2009 onderhanden waren en die lopende het jaar zijn gestart.

De boekwaarde van de activa die zijn ondergebracht bij de Waterlandstichting wordt als volgt gespecificeerd (bedragen in €):

	2009	2008
Rwzi Apeldoorn	31.364.117	31.034.539
Rwzi Harderwijk	16.764.601	16.764.601
Rwzi Brummen	7.268.849	7.268.849
Gemaal Nulde / Horst	474.500	474.500
Gemaal Veluwe	0	8.847.331
Totaal	55.872.067	64.389.820

Waterschap Veluwe is met de Waterlandstichting te Den Haag overeenkomsten aangegaan, waarbij de nieuwbouw van een aantal zuiveringsinstallaties en gemalen door de stichting is gefinancierd. De investering is via een recht van opstal economisch overgedragen. Na afloop van de bouwperiode wordt de installatie voor een periode van 10 jaar verhuurd door de stichting aan Waterschap Veluwe. Waterschap Veluwe staat

Waterschap Veluwe

daarbij garant voor de door de stichting benodigde middelen. In 2010 is een compromis bereikt tussen de belastingdienst en de Waterlandstichting (zie paragraaf 4.1.14). Als gevolg hiervan zal de Waterlandstichting in 2010 worden ontbonden.

Per 2 januari 2009 is het economisch opstalrecht opgezegd met betrekking tot gemaal Veluwe en is de investering ad € 8,9 miljoen geactiveerd onder de post gemalen waterkwantiteit. De al opgebouwde voorziening afschrijvingen ad € 1,8 miljoen is in mindering gebracht op de aanschafwaarde.

4.1.6 Financiële vaste activa (bedragen in €)

	Stand 01-01-2009	Nieuwe lening	Aflossing / mutatie	Stand 31-12-2009
Aandelen NWB	55.000			55.000
Deelneming CBL	13.000			13.000
Deposito's CBL	9.223.739		4.008.299	5.215.440
<i>Totaal deelnemingen en effecten</i>	<i>9.291.739</i>	<i>0</i>	<i>4.008.299</i>	<i>5.283.440</i>
Hypotheek	6.415.889	0	361.579	6.054.310
Autolening	191.812	80.163	75.158	196.817
PC lening	1.805	0	980	825
Fietslening	2.648	8.680	4.279	7.049
<i>Totaal leningen personeel</i>	<i>6.612.154</i>	<i>88.843</i>	<i>441.996</i>	<i>6.259.001</i>
Totaal	15.903.893	88.843	4.450.295	11.542.441

Aandelen NWB

Dit betreft de aanschafwaarde van de aandelen van de NV Nederlandse Waterschapsbank (260 aandelen A en 64 aandelen B). In 2009 bedroeg het ontvangen dividend op deze aandelen € 220.163.

Deelneming en deposito's CBL

In paragraaf 4.1.15 wordt afzonderlijk ingegaan op de opgenomen balansposten in verband met Cross Border Lease-transactie.

Hypotheek

Per 1 juni 2005 is de hypotheekregeling van Waterschap Veluwe afgeschaft. De resterende looptijd van de huidige verstrekte hypotheekleningen is maximaal 30 jaar (uiterlijk tot en met 1 juni 2035).

Waterschap Veluwe

4.1.7 Debiteuren (bedragen in €)

	2009	2008
Belastingdebiteuren	1.902.487	1.509.321
-/- voorziening dubieuze debiteuren	196.548	120.053
<i>Totaal belastingdebiteuren</i>	<i>1.705.939</i>	<i>1.389.268</i>
Debiteuren subsidies	576.728	187.116
Overige debiteuren	1.389.711	301.745
Totaal	3.672.378	1.878.129

Voor belastingdebiteuren geldt een betaaltermijn van twee maanden en de vorderingen zijn met inachtneming van deze betaaltermijn direct opeisbaar. Er zijn geen afwijkende afspraken met belastingdebiteuren gemaakt. Het saldo van de vorderingen belastingdebiteuren per 31 december 2009 bedraagt 3,9% van de totaal opgelegde belastingaanslagen in 2009 (2008: 3%).

Per 31 december 2009 is 42% van de debiteuren subsidies direct opeisbaar en 72% van de overige debiteuren. De stijging van de overige debiteuren ten opzichte van 2008 wordt voornamelijk veroorzaakt door één openstaande factuur ad € 955.000. Deze factuur is in januari 2010 betaald.

4.1.8 Overige vorderingen en overlopende activa (bedragen in €)

	2009	2008
Nog op te leggen aanslagen	459.390	377.140
Rente deposito's CBL	354.689	627.284
Nog te ontvangen Tricijn	299.859	459.084
Vooruitbetaalde bedragen	136.612	115.613
Overige overlopende posten	85.094	163.202
Totaal	1.335.644	1.742.323

Tricijn verwacht dat in 2010 nog de volgende aanslagen moeten worden opgelegd:

- zuiveringsheffing bedrijven 2008 € 50.200
- zuiveringsheffing bedrijven 2009 € 374.000
- watersysteemheffing 2009 € 35.190

In 2009 heeft Tricijn een positief resultaat behaald van € 691.000. Conform de gemeenschappelijke regeling wordt € 204.000 terugbetaald aan Waterschap Veluwe.

Waterschap Veluwe

Daarnaast is de afrekening van week 53 ad € 95.900 als vordering op Tricijn opgenomen. Deze afrekening is in januari 2010 ontvangen.

4.1.9 Liquide middelen (bedragen in €)

	2009	2008
ING	12.930	53.515
Nederlandse Waterschapsbank	0	2.361.754
Kas	888	2.618
Totaal	13.818	2.417.887

Het saldo van de rekening courant bij de Nederlandse Waterschapsbank is opgenomen bij de kortlopende schulden.

Bij de Nederlandse Waterschapsbank gold in 2009 een maximum rekening courant krediet van € 12,9 miljoen (2008: € 12,4 miljoen). De maximale kredietlimiet bij de ING bedroeg € 300.000 (2008: € 300.000) om de betalingen van de salarissen te kunnen waarborgen. Het gezamenlijke bedrag inzake krediet in rekening courant is gelijk aan de voor 2009 bepaalde kasgeldlimiet.

4.1.10 Eigen vermogen (bedragen in €)

	Stand 01-01-09	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Stand 31-12-09
Watersysteembeheer	348.810	0		348.810
Zuiveringsbeheer	2.411.200	71.000		2.482.200
<i>Totaal algemene reserves</i>	<i>2.760.010</i>	<i>71.000</i>	<i>0</i>	<i>2.831.010</i>
Watersysteembeheer	6.483.546	-342.406	5.466.147	11.607.287
Zuiveringsbeheer	13.448.504	-1.261.000		12.187.504
<i>Totaal bestemmingsreserves tariefs- egalitatie</i>	<i>19.932.050</i>	<i>-1.603.406</i>	<i>5.466.147</i>	<i>23.794.791</i>
Onderhoud waterkering	250.000			250.000
Achterstallig onderhoud Apeldoorns Kanaal	5.466.147		-5.466.147	0
Verwerking afvalstoffen	394.994	-17.280		377.714
<i>Totaal overige bestemmingsreserves</i>	<i>6.111.141</i>	<i>-17.280</i>	<i>-5.466.147</i>	<i>627.714</i>
Nog te bestemmen resultaat		-824.008		-824.008
Totaal	28.803.201	-2.373.694	0	26.429.507

Waterschap Veluwe

Algemene reserve

De algemene reserve dient vooral om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard te kunnen opvangen en om een jaarrekening met een onverwacht tekort in evenwicht te kunnen brengen.

Bestemmingsreserve tariefsegalisatie

Deze bestemmingsreserve wordt aangewend voor egalisatie van toekomstige belastingtariefstijgingen.

Bestemmingsreserve onderhoud waterkering

Het saldo wordt aangewend voor verschillende incidentele (omvangrijke) onderhoudsklussen aan de waterkering, zoals het herstel van een talud of het uitvoeren van een extra inspectie. Jaarlijks wordt € 25.000 toegevoegd. Het maximum van deze bestemmingsreserve bedraagt € 250.000.

Bestemmingsreserve achterstallig onderhoud Apeldoorns Kanaal

Op 25 november 2009 heeft het algemeen besloten om deze bestemmingsreserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan de bestemmingsreserve tariefsegalisatie.

Bestemmingsreserve verwerking afvalstoffen

Het saldo van deze reserve wordt aangewend voor benodigde investeringen voor het verwerken van afvalstoffen (vaak als gevolg van milieueisen). Een positief verschil tussen de werkelijke en begrote opbrengst voor verwerking van afvalstoffen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Het maximum van deze bestemmingsreserve bedraagt € 500.000.

4.1.11 Voorzieningen (bedragen in €)

	Stand 01-01-09	Rente	Interne mutaties	Externe mutaties	Stand 31-12-09
Afschrijving WLS Veluwe	1.827.800		-1.827.800		0
Afschrijving WLS Brummen	1.051.560		150.223		1.201.783
Afschrijving WLS Harderwijk	1.728.912		345.782		2.074.694
Afschrijving WLS Nulde Horst	68.644		9.806		78.450
Afschrijving WLS Apeldoorn	2.569.883		642.471		3.212.354
Afkoppelen verhard oppervlak	235.556			-53.911	181.645
Pensioenen bestuurders	1.608.122	72.798		-50.076	1.630.844
Voormalig personeel/bestuur	777.369		185.000	-425.492	536.877
Totaal	9.867.846	72.798	-494.518	-529.479	8.916.647

Waterschap Veluwe

Voorziening afschrijvingen Waterlandstichting

Na een huurperiode van 10 jaar kunnen de installaties van de Waterlandstichting (WLS) over worden genomen. Deze overname vindt plaats tegen een hogere waarde dan de werkelijke waarde, aangezien de Waterlandstichting niet afschrijft op de installaties. Gedurende de huurperiode ziet het waterschap daarom een toekomstig verlies op zich afkomen. Om dit verlies te dekken is per installatie een voorziening gevormd. De jaarlijkse toevoeging aan de voorziening is gelijk aan de afschrijvingslast.

Per 2 januari 2009 is het economisch opstalrecht opgezegd met betrekking tot gemaal Veluwe en is de opgebouwde voorziening afschrijvingen ad € 1,8 miljoen vrijgevallen.

Voorziening afkoppelen verhard oppervlak

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van de verplichtingen die voortvloeien uit de subsidieverordening 'Afkoppelen van schoon verhard oppervlak van de riolering'. De hoogte van de voorziening is gelijk aan het totaal van de toegezegde subsidiebijdragen. De looptijd van de verordening is tot en met 31 december 2010.

Voorziening pensioenverplichtingen bestuurders

Voor de pensioenverplichtingen aan (oud)d&h-leden is een voorziening gevormd. De werkelijk betaalde kosten inzake ouderdoms- en nabestaandenpensioen worden onttrokken aan de voorziening. Om de voorziening op het juiste niveau te houden wordt jaarlijks rente toegevoegd aan deze voorziening. De hoogte van deze voorziening wordt eenmaal in de drie jaar opnieuw berekend. In 2008 is de berekening uitgevoerd, waarbij de volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

- disconteringsvoet voor berekening van de contante waarde van pensioenaanspraken 3%
- demografische grootheden: sterftetabel ABP
- verwachte salarisstijgingen nihil
- verwacht rendement fondsbeleggingen 3%

Voorziening wachtgeld voormalig personeel en bestuur

Voor verplichtingen aan voormalig personeels- en bestuursleden inzake wachtgeld en suppletie FPU is een voorziening gevormd. Nieuw ontstane verplichtingen in een jaar worden toegevoegd aan de voorziening en de werkelijk uitbetaalde kosten worden onttrokken.

Waterschap Veluwe

4.1.12 Schulden op lange termijn (bedragen in €)

	Stand 01-01-2009	Nieuwe lening	Aflossing/ mutatie	Stand 31-12-2009
Schulden op lange termijn	75.897.941	18.714.263	15.367.949	79.244.255
Verplichtingen WLS	64.389.820		8.517.753	55.872.067
Leaseverplichting CBL	9.190.292		3.994.407	5.195.885
Totaal	149.478.053	18.714.263	27.880.109	140.312.207

Schulden op lange termijn

Deze balanspost heeft betrekking op onderhandse leningen van binnenlandse banken met een looptijd langer dan één jaar. Aflossing vindt plaats op lineaire basis. Uitzondering hierop vormt één lening ad € 10 miljoen, die ineens wordt afgelost op 1 januari 2039.

In 2009 zijn twee leningen overgenomen van de Waterlandstichting in verband met de beëindiging van het economisch opstalrecht van gemaal Veluwe (totaal € 8,7 miljoen). De leningen zijn in 2009 ook afgelost. De reguliere aflossingsverplichting in 2009 bedraagt € 6,7 miljoen, de aflossingsverplichting in 2010 bedraagt € 7,6 miljoen. De rentelast op vaste geldleningen in 2009 bedraagt € 3,8 miljoen (2008: 3,1 miljoen).

Per 31 december 2009 heeft waterschap Veluwe voor een bedrag van € 5 miljoen een renteswap uitstaan. De marktwaarde van deze swap bedraagt per ultimo 2009 -/- € 411.211 (2008: -/- € 325.367). Het waterschap ontvangt bij deze swap een variabele rente (4,686%) en betaalt een vaste rente (5,23%). De swap komt in looptijd, omvang en kenmerken overeen met een door Waterschap Veluwe aangetrokken lening met een variabele rente. De rente op deze lening is daarmee vast geworden.

Verplichtingen Waterlandstichting

Tegenover het geactiveerde bedrag van de Waterlandstichting is eveneens een verplichting opgenomen. Deze verplichting heeft betrekking op de garantstelling voor de aangetrokken vaste geldleningen ten behoeve van de Waterlandstichting.

Waterschap Veluwe

4.1.13 Kortlopende schulden en overlopende passiva (bedragen in €)

	2009	2008
Nederlandse Waterschapsbank	9.303.542	0
Waterlandstichting	1.862.485	0
Nog te betalen rente	1.745.654	1.621.677
Nog te betalen bedragen	1.652.608	4.003.233
Crediteuren	1.170.355	2.178.315
Belastingen en premies	818.438	668.070
Vooruit ontvangen bedragen	638.348	0
Vakantietoelage	529.845	443.545
Niet opgenomen vakantiedagen	490.106	541.351
Kortlopende leaseverplichtingen CBL	374.244	660.731
Verontreinigingsheffing	96.787	89.769
Overige transitoria	24.374	32.280
Totaal	18.706.786	10.238.971

De nog te betalen bedragen betreffen goederen en diensten die zijn geleverd in 2009, maar waarvoor op de balansdatum nog geen factuur is ontvangen. In verband met het gewijzigde afschrijvingsbeleid zijn de verplichtingen inzake nog te betalen investeringen niet meer opgenomen bij de kortlopende schulden. Deze verplichtingen zijn vermeld in paragraaf 4.1.14.

De Waterlandstichting heeft in 2010 een compromis gesloten met de belastingdienst. Het bedrag ad € 1,8 miljoen, dat betrekking heeft op terugbetaling van een deel van het reeds genoten BTW voordeel, is ten laste van 2009 gebracht en is verschuldigd in juni 2010 (zie paragraaf 4.1.14).

Het vooruit ontvangen bedrag betreft een deel van de subsidie in het kader van de waterovereenkomst met de provincie Gelderland. Voor dit deel zijn nog geen werkzaamheden uitgevoerd. In bijlage 3 is de verantwoording opgenomen van deze subsidie.

Vanaf 2009 is het verplicht om de niet opgenomen vakantiedagen in de balans op te nemen (zie paragraaf 4.1.3). De beginbalans is dienovereenkomstig aangepast.

4.1.14 Niet uit de balans blijvende verplichtingen en risico's

- Cross Border Lease

Met betrekking tot de Cross Border Lease transactie bestaan contractuele onvoorwaardelijke leaseverplichtingen. Een deel van deze verplichtingen is in de

Waterschap Veluwe

balans opgenomen en een deel van deze verplichting blijkt niet uit de balans. De contante waarde van deze onvoorwaardelijke, niet uit de balans blijvende verplichtingen bedragen € 60.253.257 (USD 86.417.027). Deze verplichtingen worden volledig gecompenseerd door deposito's van dezelfde omvang.

- Juridische procedures

Per 31 december 2009 loopt een aantal juridische procedures tegen het waterschap die in behandeling zijn bij de afdeling Bestuur en Communicatie. Het totale financiële belang van deze procedures bedraagt € 26.500.

- Investerings

Per 31 december 2009 zijn verplichtingen aangaande investeringen in lopende projecten voor een totaalbedrag ad € 5,5 miljoen.

- Garantieverklaring Waterschapshuis

Waterschap Veluwe heeft een borgstelling verleend aan het Waterschapshuis gerelateerd aan de deelname van het waterschap aan specifieke projecten. De borgstelling bedraagt € 602.000

- Waterlandstichting

Het waterschap staat garant voor de verplichtingen van de Waterlandstichting met een totaalbedrag van € 48 miljoen. Tevens is in de deelnameovereenkomst genoemd, dat het waterschap garant staat voor de rekening-courant overeenkomsten tussen de Waterlandstichting en de Nederlandse Waterschapsbank (voor wat betreft het aan het waterschap toe te rekenen deel).

In de afgelopen jaren heeft de belastingdienst naheffingsaanslagen opgelegd aan de Waterlandstichting. De aanslagen hebben betrekking op de teruggevorderde BTW over de investeringen die bij de Waterlandstichting zijn ondergebracht. Tegen de naheffingsaanslagen is door de Waterlandstichting bezwaar aangetekend. In 2010 is een compromis bereikt:

- eenmalige betaling (aandeel Waterschap Veluwe € 1.862.485) inclusief heffingsrente en te betalen op 30 juni 2010. Dit bedrag is in de jaarrekening 2009 verwerkt;
- daarnaast zal de BTW over de toekomstige huurverplichtingen moeten worden afgedragen aan de belastingdienst tegen contante waarde (€ 1.659.000). Dit bedrag zal in 2010 worden geactiveerd en in de resterende levensduur van de betreffende activa worden afgeschreven.

Waterschap Veluwe

Als gevolg van bovenstaande kan de Waterlandstichting in 2010 worden beëindigd zonder verdere fiscale nadelen. De installaties en leningen worden overgedragen aan het waterschap en de Waterlandstichting kan worden geliquideerd.

4.1.15 Toelichting balansverhoging in verband met Cross Border Lease

Het waterschap heeft in het kader van de Cross Border Lease-transactie een commanditaire vennootschap (Apeldoorn Facility Leasing III CV), een besloten vennootschap (Veluwe Lease Management III BV) en enkele maatschappen opgericht. Op grond van de economische realiteit van het geheel der contracten worden deze entiteiten als volledig transparant beschouwd met het waterschap, oftewel als 100% deelneming aangemerkt. De activa, passiva, baten en lasten van deze entiteiten zijn daarom verwerkt in de enkelvoudige jaarrekening van Waterschap Veluwe. In maart 2009 is de Cross Border Lease met één investeerder beëindigd. De betreffende CV's en BV's zijn opgeheven en daarom niet meer in de jaarrekening verwerkt, hetgeen een verlaging van het balanstotaal van ongeveer € 4 miljoen tot gevolg heeft. Per saldo heeft de beëindiging van de Cross Border Lease ongeveer € 125.000 opgeleverd (overwaarde depots en bankrekeningen minus advieskosten).

Het destijds behaalde voordeel van € 5,5 miljoen is gestort in een reserve. In 2001 is deze reserve toegevoegd aan de algemene reserve. Kosten en opbrengsten, die na het initiële voordeel zijn ontstaan, worden in de exploitatie geboekt.

De rwzi's Elburg, Harderwijk en Hattem zijn onderdeel van de lease. Waterschap Veluwe heeft bij het aangaan van de leaseovereenkomst afstand gedaan van het juridisch eigendom en is economisch eigenaar gebleven. Bovengenoemde installaties hebben per 31 december 2009 (afgezien van de onderdelen die in de Waterlandstichting zijn ondergebracht) een boekwaarde van € 14.865.282 en zijn verantwoord bij de materiële vaste activa onder de post zuiveringsinstallaties. De contractduur van de Cross Border Lease-transactie loopt tot en met 2053. Waterschap Veluwe heeft in 2019 de optie om de Cross Border Leasetransactie te beëindigen, waarmee tevens weer het juridisch eigendom wordt verkregen.

De deposito's (€ 5.215.440) zijn bestemd om verplichtingen uit hoofde van de afgesloten Cross Border Lease te betalen. De deposito's luiden in dollars en zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum (€ 1 = \$1,43423).

Onder de vlottende activa zijn de te vorderen rentebedragen uit deposito's opgenomen (€ 354.689).

Waterschap Veluwe

De leaseverplichtingen (€ 5.195.885) zijn de tegen contante waarde berekende verplichtingen. De gehanteerde rentevoet bedraagt daarbij 6,88% op basis van annuïteiten. De leaseverplichtingen luiden in dollars en zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum (€ 1 = \$1,43423).

De verplichtingen die binnen één jaar vervallen worden onder de kortlopende leaseverplichtingen gerubriceerd (€ 374.244).

4.2 Exploitatierkening naar kostendragers

4.2.1 Algemeen

De cijfers in de kolom herziene raming 2009 zijn opgenomen conform de bestuurs-rapportage (burap) 2009-2. De vergelijking per kostendrager ten opzichte van de jaarrekening 2008 is niet mogelijk, aangezien in 2009 de nieuwe financieringsstructuur is ingevoerd.

In onderstaande tabel wordt het resultaat per kostendrager weergegeven:

Kostendrager (bedragen x € 1.000,--)	Werkelijk 2009	Herziene raming 2009	Begroting 2009	Werkelijk 2008
Watersysteembeheer	-342	-3.025	-637	
Zuiveringsbeheer	-2.031	-1.207	-1.828	
Totaal	-2.373	-4.232	-2.465	-1.355

4.2.2 Watersysteembeheer (bedragen x € 1.000,--)

	Werkelijk 2009	Herziene raming 2009	Begroting 2009
Netto-kosten	20.823	23.165	23.170
Kwijtschelding en oninbaarverklaring	107	154	84
Dividend en overige opbrengsten	94	94	94
Opbrengst belastingheffing	20.494	20.200	22.523
Resultaat voor bestemming	-342	-3.025	-637
Algemene reserve	0	+73	+73
Bestemmingsreserve tariefsegalisatie	-342	-3.090	-702
Bestemmingsreserve onderhoud Apeldoorns Kanaal	0	-8	-8
Resultaatbestemming	-342	-3.025	-637

Waterschap Veluwe

Netto-kosten

Ten opzichte van de herziene raming zijn de werkelijke netto-kosten in 2009 € 2,3 miljoen lager. Dit wordt veroorzaakt door:

- lagere rentelasten ad € 369.000 door lagere investeringsuitgaven en door lagere toegerekende rente over de reserves en voorzieningen (vooral door een lager saldo van eigen financieringsmiddelen als gevolg van de vrijval van de voorziening afschrijvingen gemaal Veluwe);
- hogere afschrijvingslasten ad € 131.000 mede door de wijziging van het afschrijvingsbeleid inzake activering bijdragen van projectleiders;
- hogere kosten ad € 173.000 door terugbetaling BTW voordeel van gemaal Veluwe als gevolg van compromis tussen belastingdienst en Waterlandstichting;
- lagere onderhoudskosten door derden ad € 282.000 door:
 - lagere kosten mechanisch/elektrisch onderhoud ad € 74.000 door het verschuiven van de renovatie van een pomp van gemaal Terwolde naar 2010;
 - lagere kosten voor maaionderhoud ad € 92.000 doordat er vanaf 15 juli minder noodzaak tot maaien is geweest;
 - lagere kosten onderhoud debietmeetnet ad € 72.000 doordat de peilbuizen in de TOP-gebieden in 2010 worden geplaatst;
- lagere kosten externe deskundigen ad € 349.000:
 - in verband met het nieuwe afschrijvingsbeleid worden de bijdragen van projectleiders en dus ook extern ingehuurde projectmedewerkers geactiveerd;
 - voor hydrologische modellering van projectmaatregelen is minder uitgegeven, omdat minder projecten zijn voorbereid als gevolg van de onduidelijkheid ten aanzien van de provinciale subsidie;
 - in 2009 zijn geen uitgaven gedaan voor buitenlandbeleid (begroot € 44.000) omdat het ontwikkelen van internationale projecten een langduriger proces is dan voorzien;
- lagere kosten voor muskusrattenbestrijding (€ 100.000);
- lagere personeelslasten vooral doordat de uren van projectleiders zijn geactiveerd (€ 383.000);
- lagere kosten van indirecte beheerproducten ad € 461.000 onder andere door lagere bijdrage aan Tricijn;
- lagere kosten van ondersteunende diensten ad € 378.000;
- lagere opbrengst bouwrente ad € 136.000 door lagere investeringsuitgaven.

Kwijtschelding en oninbaarverklaring

De kosten voor kwijtschelding zijn € 42.000 minder dan verwacht in de herziene raming. Door een landelijk gewijzigde berekeningsmethodiek voor de betalingscapaciteit komen minder belastingschuldigen voor kwijtschelding in aanmerking.

Waterschap Veluwe

Opbrengst belastingheffing

In paragraaf 3.4 is de opbrengst belastingheffing van 2009 nader gespecificeerd.

Werkelijk 2009/herziene raming 2009

De werkelijke belastingopbrengsten bedragen € 294.000 meer dan in de herziene raming, vooral door de hogere opbrengst omslag gebouwd ad € 205.000. Hiervan heeft € 55.000 betrekking op voorgaande jaren.

Werkelijk 2009/begroting 2009

Ten opzichte van de begroting bedragen de belastingopbrengsten ruim € 2 miljoen minder, hetgeen grotendeels kan worden verklaard door:

- lagere belastingopbrengsten omslag gebouwd ad € 2,4 miljoen door een verkeerde tariefsberekening;
- hogere opbrengst ingezetenenomslag ad € 270.000 doordat extra aanslagen zijn opgelegd naar aanleiding van uitgevoerde controles.

4.2.3 Zuiveringsbeheer

	Werkelijk 2009	Herziene raming 2009	Begroting 2009
Netto-kosten	30.384	29.360	30.074
Kwijtschelding en oninbaarverklaring	84	121	66
Dividend en overige opbrengsten	126	126	126
Opbrengst belastingheffing	28.311	28.148	28.185
Resultaat voor bestemming	-2.031	-1.207	-1.828
Algemene reserve	+71	+71	+71
Bestemmingsreserve tariefsegalisatie	-1.261	-1.261	-1.886
Bestemmingsreserve verwerking afvalstoffen	-17	-17	-13
<i>Begrote resultaatbestemming</i>	<i>-1.207</i>	<i>-1.207</i>	<i>-1.828</i>
Bestemmingsreserve tariefsegalisatie	-824		
<i>Nog te bestemmen resultaat</i>	<i>-824</i>		
Totaal resultaatbestemming	-2.031	-1.207	-1.828

Netto-kosten

Ten opzichte van de herziene raming zijn de werkelijke netto-kosten in 2009 € 1 miljoen hoger. Dit wordt veroorzaakt door:

Waterschap Veluwe

- hogere rentelasten ad € 381.000. De rentelasten worden verdeeld op basis van boekwaarde van de vaste activa. Door de lage investeringen van kostendrager watersysteem is er verhoudingsgewijs meer rente toegerekend aan kostendrager waterzuivering. Daarnaast is de toegerekende rente over reserves en voorzieningen hoger;
- hogere kosten ad € 1,7 miljoen door terugbetaling BTW voordeel van een aantal zuiveringsinstallaties als gevolg van het compromis tussen belastingdienst en Waterlandstichting;
- lagere kosten chemicaliën ad € 244.000 doordat het zandfilter op de rwzi Harderwijk in verband met opstartproblemen tijdelijk niet heeft gewerkt;
- hogere kosten poly-elektrolytslib ad € 128.000. De optimalisatie van het PE-verbruik is later gestart, omdat de slibontwateringsinstallatie later is opgeleverd;
- lagere elektra kosten ad € 184.000 mede doordat op de rwzi Harderwijk de naschakeltechniek tijdelijk heeft uitgestaan in verband met opstartproblemen van het zandfilter. Bovendien is een aantal projecten (demon, slibontwatering) later opgeleverd en is meer eigen energie opgewekt;
- lagere kosten mechanisch/elektrisch onderhoud ad € 148.000:
 - een aantal incidentele onderhoudsklussen wordt verschoven naar 2010;
 - in 2009 zijn geen onderhoudskosten gemaakt voor de slibontwatering en de demoninstallatie, omdat deze installaties later zijn opgeleverd;
 - conform het gewijzigde afschrijvingsbeleid zijn investeringen geactiveerd, die voorheen in de exploitatie werden geboekt;
- lagere kosten keuringen en naleving vergunningen ad € 108.000 doordat minder keuringen zijn uitgevoerd door latere oplevering van installaties. Bovendien zijn de NEN3140 keuringen (veilige elektrische installaties) verschoven naar 2010;
- lagere bijdragen aan bedrijven ad € 131.000 door (negatieve) eindafrekeningen van de anti-afhaakvergoedingen;
- hogere personeelslasten ad € 102.000 doordat er meer uren zijn besteed;
- lagere kosten van indirecte beheerproducten ad € 138.000 onder andere door lagere bijdrage aan Tricijn;
- lagere kosten van ondersteunende diensten ad € 158.000;
- de beëindiging van de Cross Border Lease heeft € 190.000 opgeleverd door overwaarde in de depots en het opheffen van bankrekeningen;
- lagere opbrengst verwerken afvalstoffen ad € 262.000 onder andere doordat de gistingstank externe afvalstoffen later in gebruik is genomen dan gepland. Bovendien zijn de markttarieven gedaald en is de marktsituatie aanzienlijk veranderd.

Waterschap Veluwe

Kwijtschelding en oninbaarverklaring

De kosten voor kwijtschelding zijn € 33.000 minder dan verwacht in de herziene raming. Door een landelijk gewijzigde berekeningsmethodiek voor de betalingscapaciteit komen minder belastingschuldigen voor kwijtschelding in aanmerking.

Opbrengst belastingheffing

In paragraaf 3.4 is de opbrengst belastingheffing van 2009 nader gespecificeerd. Ten opzichte van de herziene raming bedragen de werkelijke belastingopbrengsten € 163.000 meer dan verwacht door:

- hogere opbrengst zuiveringsheffing huishoudens ad € 195.000. Naar aanleiding van uitgevoerde controles zijn extra aanslagen opgelegd. Bovendien bedraagt de opbrengst voorgaande jaren € 94.000;
- lagere opbrengst zuiveringsheffing bedrijven ad € 32.000. De opbrengst voorgaande jaren bedraagt +/- € 384.000, maar de opbrengst over 2009 bedraagt € 352.000 meer dan verwacht. Uit onderzoek blijkt dat de economische crisis geen invloed heeft gehad op de opbrengsten zoals in eerste instantie was verwacht.

4.3 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten

Omschrijving (bedragen x € 1.000,--)	Werkelijk 2009	Herziene raming 2009	Begroting 2009	Werkelijk 2008
<i>Kosten</i>				
Rente en afschrijvingen	12.394	12.363	13.413	12.145
Personeelslasten	14.311	14.303	14.260	12.901
Goederen en diensten van derden	25.871	25.870	25.133	24.371
Bijdragen aan derden	3.286	3.786	3.468	3.997
Toevoeging voorzieningen	1.406	1.403	1.148	2.185
Totaal kosten	57.268	57.725	57.423	55.599
<i>Opbrengsten</i>				
Financiële baten	2.495	2.685	2.685	1.456
Personeelsbaten	393	370	385	510
Goederen en diensten aan derden	2.206	2.090	1.179	1.313
Waterschapsbelastingen	48.805	48.348	50.709	50.579
Interne verrekeningen	995	0	0	386
Totaal opbrengsten	54.895	53.493	54.958	54.244
Exploitatieresultaat	-2.373	-4.232	-2.465	-1.355

Waterschap Veluwe

Werkelijk 2009/herziene raming 2009

Conform het nieuwe afschrijvingsbeleid worden vanaf 2009 de bijdragen van projectleiders geactiveerd. De geactiveerde uren van projectleiders bedragen in 2009 € 995.000. In de begroting en herziene raming is hiermee geen rekening gehouden.

Werkelijk 2009/begroting 2009

Ten opzichte van de begroting zijn de werkelijke kosten voor rente en afschrijvingen € 1 miljoen lager door lagere investeringsuitgaven, verschuivingen in de data van ingebruikname en de lage stand van het rentepercentage rekening-courant.

De opbrengst goederen en diensten aan derden bedraagt ruim € 1 miljoen meer dan begroot met name door de hogere opbrengst grensoverschrijdend afvalwater. Uit een nadere berekening blijkt dat Waterschap Veluwe meer vervuilingseenheden heeft verwerkt dan is doorberekend aan Waterschap Vallei & Eem.

De verklaring voor het verschil in de opbrengst waterschapsbelastingen is al vermeld in paragraaf 4.2.

Waterschap Veluwe

5 Accountantsverklaring

Ernst & Young Accountants LLP
Meander 851
6825 MH Arnhem
Postbus 30116
6803 AC Arnhem
Tel.: +31 (0) 88 - 407 1000
Fax: +31 (0) 88 - 407 1005
www.ey.nl

Aan: het bestuur van waterschap Veluwe

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2009 van waterschap Veluwe te Apeldoorn, bestaande uit de balans per 31 december 2009 en de exploitatierekening naar programma's, naar kostendragers en naar kosten- en opbrengstsoorten over 2009 met de bijbehorende toelichtingen, gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van het waterschap Veluwe is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Deze houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder verordeningen van het waterschap zelf.

Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat en voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle als bedoeld in artikel 109, tweede lid van de Waterschapswet. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en het controleprotocol 2009 van waterschap Veluwe.

Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening.

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership gevestigd in Engeland en Wales met registratienummer OC235994. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een bestuursvoorzitter van een vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te Lambeth Palace Road 1, Londen SE1 7TL, Verenigd Koninkrijk. Het heeft geen rechtszetting een licentie 254, 2011-12 Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel (Rotterdam) onder nummer 24432940. De enige werkzaamheden zijn algemene werkzaamheden van boekhouding, waarna een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen. Deze algemene werkzaamheden zijn gedekoreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam en zijn te zien op www.ey.nl.

Waterschap Veluwe

2

De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van het waterschap.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van het waterschap heeft gemaakt en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale bruto-lasten. Deze goedkeuringstolerantie is door het bestuur bij vaststelling van het controleprotocol 2009 op 23 april 2008 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van waterschap Veluwe een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2009 als van de activa en passiva per 31 december 2009 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2009 rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder verordeningen van het waterschap zelf.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 109, derde lid, onderdeel d, van de Waterschapswet melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 27 april 2010

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. R.H. Gosseink RA

Waterschap Veluwe

6 Bijlagen

1. Staat van vaste activa
2. EMU saldo